

Monitor actieprogramma Tel mee met Taal 2016-2018

Tussenrapportage 2017

Module Taalakkoorden en Taal op de werkvloer - Actielijn 2

Opdrachtgever: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Rotterdam, 6 November 2017

Monitor actieprogramma Tel mee met Taal 2016-2018

Tussenrapportage 2017

Module Taalakkoorden en Taal op de werkvloer- Actielijn 2

Opdrachtgever: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Rotterdam, 6 November 2017

Inhoudsopgave

1	Introductie Tel mee met Taal	7
2	Beschrijving Taalakkoorden en Taal op de werkvloer- Actielijn 2	11
3	Onderzoeksaanpak Taalakkoorden en Taal op de werkvloer - Actielijn 2	13
3.1	Evaluatiekader	13
3.2	Onderzoeksvragen	14
3.3	Bronnen/Methoden	14
3.3.1	Onderdeel 1: Regionale en lokale taalakkoorden	14
3.3.2	Onderdeel 2: Taalscholing werknemers	15
3.3.3	Onderdeel 3: Taalakoord werkgevers	16
4	Uitkomsten van Taalakkoorden en Taal op de werkvloer - Actielijn 2	17
4.1	Onderdeel 1: Regionale taalakkoorden	17
4.2	Onderdeel 2: Taalscholing werknemers	22
4.3	Onderdeel 3: Taalakoord Werkgevers	25
5	Conclusie Taalakkoorden en Taal op de werkvloer - Actielijn 2	27
	Bijlage – Beschrijvingen regionale taalakkoorden	29

1 Introductie Tel mee met Taal

Er zijn in Nederland grote groepen mensen die de Nederlandse taal onvoldoende beheersen, ofwel laaggeletterd zijn. Laaggeletterden hebben moeite zelfstandig te functioneren in de maatschappij of in het werk omdat ze problemen ervaren met lezen, schrijven, omgaan met cijfers en het gebruik van alledaagse technologie. Daardoor ondervinden ze bijvoorbeeld belemmeringen bij het schrijven van een sollicitatiebrief, het aanvragen van toeslagen of bij het lezen van bijsluiters van medicijnen.¹ Ongeveer één op de negen Nederlanders tussen de 16 en 65 jaar is laaggeletterd². Van deze groep is bijna 70% van Nederlandse afkomst.

Er zijn grofweg twee groepen die een beperking ervaren op het gebied van taal: het kan hier gaan om autochtone laaggeletterden (NT1; Nederlands als eerste taal), waarbij de achterliggende problematiek vaak geassocieerd is met een laag opleidingsniveau (en gecombineerd kan zijn met leerproblemen) en anderstaligen (NT2; Nederlands als tweede taal), waarbij de achterliggende problematiek vooral de gebrekkige beheersing van het Nederlands is.

In 2015 is op initiatief van de ministeries van OCW, SZW en VWS gestart met het actieprogramma **Tel mee met Taal 2016-2018** om een extra impuls te geven aan het bestrijden en voorkomen van laaggeletterdheid. Binnen het actieprogramma wordt laaggeletterdheid bij volwassenen aangepakt en, om laaggeletterdheid op latere leeftijd te voorkomen, wordt preventief ingezet op het voorkomen van taalachterstanden bij kinderen. Door de inzet op preventie van toekomstige laaggeletterdheid bij kinderen, worden zij vaardigere lezers als ze volwassen zijn en wordt de kans op overdracht van laaggeletterdheid naar volgende generaties verkleind. Om de effectiviteit van de ondersteuning te vergroten, zet het actieprogramma sterk in op het bevorderen van structurele samenwerking van partners op lokaal en regionaal niveau.

Het actieprogramma bouwt voort op eerdere inspanningen en investeringen van het kabinet op het gebied van taal. Zo vonden er bijvoorbeeld investeringen plaats in de voor- en vroegschoolse educatie ter voorkoming van taalachterstanden en is gewerkt aan het verbeteren van het taalbeheersingsniveau van leerlingen in het primair, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs. Bijstandsgerechtigden worden gestimuleerd hun taalvaardigheid te versterken door de invoering van een taaleis. Gemeenten hebben daarnaast door de wetswijziging voor de volwasseneneducatie meer mogelijkheden om maatwerk te bieden aan laaggeletterde volwassenen. En in de nieuwe Bibliotheekwet vormen leesbevordering en de bestrijding van laaggeletterdheid een belangrijke invulling van de kernfuncties lezen en literatuur en informatie en educatie.³

Binnen het actieprogramma zijn effectieve bestaande programma's voortgezet en uitgebreid en nieuwe initiatieven ontwikkeld.

¹ Ministeries van OCW, SZW en VWS (2016). Kamerbrief 5 februari 2016: Digitale laaggeletterdheid en structurele aanpak in actieprogramma *Tel mee met Taal*.

² <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/volwasseneneducatie/inhoud/laaggeletterdheid>.

³ Ministeries van OCW, SZW en VWS (2015). Actieprogramma *Tel mee met Taal*.

Het programma bestaat uit vijf actielijnen⁴:

1. Lokale netwerkaanpak;
2. Stimuleren van taalakkoorden en taalscholing op de werkvloer;
3. Leesbevordering;
4. Innovatieve projecten (experimenten);
5. Kennis, Netwerken en Communicatie.

Binnen **actielijn 1** wordt met het in 2012 door Stichting Lezen & Schrijven ontwikkelde netwerkprogramma *Taal voor het Leven* gewerkt aan het ontwikkelen en versterken van regionale taalnetwerken om de aansluiting tussen het plaatselijk taalaanbod en de behoefte van de doelgroep beter aan te laten sluiten. Partijen in de regio worden ondersteund met landelijk ontwikkelde cursus- en wervingsmaterialen die aansluiten op de leervraag van laaggeletterden.

Actielijn 2 draagt bij aan de verduurzaming van opgezette regionale taalnetwerken door het inzetten op het afsluiten van regionale en lokale taalakkoorden in de arbeidsmarktregio's. Via de taalakkoorden maken gemeenten en andere partijen afspraken over het voorkomen van taalachterstanden en het bestrijden van laaggeletterdheid. Naast regionale taalakkoorden wordt er binnen deze actielijn ook gewerkt aan het stimuleren van het landelijke Taalakkoord Werkgevers. Doel van dit taalakkoord is dat werkgevers actief aan de slag gaan met het versterken van de taalvaardigheid van werknemers. Ter versterking van de effectiviteit van de regionale en lokale taalakkoorden en het Taalakkoord Werkgevers is er tot slot een stimuleringsbudget beschikbaar gesteld. Dit stelt partijen binnen een regionaal of lokaal taalakkoord in staat concrete op maat gemaakte trajecten aan te bieden aan laaggeletterden. Het biedt daarnaast werkgevers de mogelijkheid taalcursussen aan werknemers aan te bieden.

Voor een effectieve aanpak gaat het bestrijden van laaggeletterdheid hand in hand met het voorkómen van achterstanden en laaggeletterdheid. Het inzetten op lezen en voorlezen heeft immers een bewezen positief effect op taalvaardigheid.⁵ Binnen **Actielijn 3** zet Stichting Lezen daarom in samenwerking met de Koninklijke Bibliotheek in op leesbevordering van alle kinderen, middels het programma Kunst van Lezen. Dit is in 2008 door de partijen samen ontwikkeld. Met deze actielijn wordt gewerkt aan het doorbreken van de vicieuze cirkel van laaggeletterdheid binnen gezinnen.

Actielijn 4 legt de verbinding tussen taal en (nieuwe) onderwerpen waar taalvaardigheid een rol speelt, zodat moeilijk bereikbare groepen beter bereikt worden en er meer effect behaald kan worden. Diverse projecten, opgezet met regionale en lokale partijen, en gericht op preventie of curatie, geven inzicht in welke praktijken en randvoorwaarden het meest effectief zijn.

Actielijn 5 is ondersteunend aan de 4 eerdere actielijnen. Met landelijke kennisopbouw en kennisdeling, een landelijk taalnetwerk en samenwerking binnen het Rijk ondersteunt deze actielijn de regionale en lokale aanpak.

Een beperkte taalvaardigheid heeft negatieve persoonlijke gevolgen die doorwerken in maatschappij en economie. Door een gebrek aan zelfredzaamheid hebben mensen bijvoorbeeld moeite met het op orde krijgen en houden van hun financiën⁶. Maar ook een slechtere (ervaren) gezondheid⁷ en slechtere arbeidsmarktperspectieven⁸ behoren tot de gevolgen van gebrekkige zelfredzaamheid.

⁴ Ministeries van OCW, SZW en VWS (2015). Actieprogramma *Tel mee met Taal*.

⁵ Broekhof, K. en Nijhof-Broek, M. (2014). Meer voorlezen, beter in taal., Broekhof, K. (2014). Meer lezen, beter in taal.

⁶ ECBO i.s.m. ROA (2016). Over de relatie tussen laaggeletterdheid en armoede.

⁷ Nivel (2015). Laaggeletterdheid en Gezondheid. Stand van zaken.

⁸ ROA i.s.m Maastricht University (2016). De arbeidsmarktperspectieven van laaggeletterden in Nederland tot 2020.

De betrokken ministeries willen synergie creëren door diverse terreinen waar taal een rol speelt met elkaar te verbinden in het actieprogramma. De actielijnen in *Tel mee met Taal* richten zich waar mogelijk op die domeinen waar de grootste problemen rondom taalachterstanden en laaggeletterdheid spelen en waar nieuwe verbindingen tussen organisaties het meest kansrijk zijn. Dit zijn:

- **Het gezin.** Laaggeletterdheid gaat vaak van generatie op generatie. Door in te zetten op het gezin kan deze vicieuze cirkel doorbroken worden;
- **Arbeidsmarkt.** Een betere taalbeheersing versterkt iemands arbeidsmarktpositie. Men vindt sneller een baan en kan op een hoger niveau, en op een veiligere manier, werkzaamheden verrichten. Voor een werkgever versterken taalvaardige arbeidskrachten de positie van een bedrijf in de concurrerende economie omdat zij flexibeler zijn en duurzamer inzetbaar;
- **De gezondheid(-zorg).** Laaggeletterdheid beperkt mensen in het vinden en vervolgens toepassen van informatie over ziekte, gezondheid en gezond leven.

De 5 actielijnen dragen gezamenlijk bij aan het behalen van de hoofddoelstellingen van het actieprogramma⁹:

1. De aanpak van laaggeletterdheid is gericht op het verhogen van de zelfredzaamheid, participatie en/of ontwikkelingsmogelijkheden van mensen die hierin worden geremd vanwege beperkte taal-, reken-, en digitale vaardigheden.
2. In elke arbeidsmarktregio komt tussen gemeenten en lokale partners een duurzame samenwerking tot stand om de laaggeletterdheid te voorkomen en aan te pakken.
3. In de periode 2016-2018 verbeteren tenminste 45.000 Nederlanders hun taalbeheersing zodanig dat zij aantoonbaar beter scoren op taalbeheersing en maatschappelijke participatie, waaronder arbeidsdeelname.
4. In 2018 worden in totaal 1 miljoen jonge kinderen tot en met de basisschoolleeftijd bereikt met leesbevorderingsactiviteiten, zodat hun taalvaardigheid en leesplezier toenemen.

Deze tussenrapportage is onderdeel van een monitor en kijkt in hoeverre het actieprogramma op weg is om de geformuleerde doelstellingen te behalen. Aan het einde van het actieprogramma volgt een eindrapportage waarin besproken wordt of de doelstellingen van het actieprogramma zijn behaald.

De [hoofdvragen](#) van de monitor zijn als volgt:

1. Wat is het bereik en het effect van het actieprogramma *Tel mee met Taal* in zijn geheel en van de actielijnen afzonderlijk?
2. Zijn de hoofddoelstellingen en de beoogde resultaten zoals benoemd in het actieplan *Tel mee met Taal* bereikt in de periode 2016 tot en met 2018?

De voorliggende rapportage heeft betrekking op alleen Actielijn 2: Stimuleren van regionale taalakkoorden en taalscholing op de werkvloer. Voor de andere Actielijnen zijn aparte rapportages beschikbaar. Ook is er een basisrapport waarin de hoofdlijn van de vijf Actielijnen is opgenomen en ook een managementsamenvatting. In deze tussenrapportage geven we vooral een beschrijving van de opzet van de samenwerkingen en geven we nog geen definitief antwoord op de evaluatievragen gericht op de output en het resultaat van de samenwerkingen. Wel wordt een eerste globaal beeld geschetst, waarbij de verschillende thema's vanuit de onderzoeksvragen terugkomen.

---

⁹ In de onderzoeksverantwoording in de bijlage hebben we een overzicht van alle doelstellingen per actielijn opgenomen.

2 Beschrijving Taalakkoorden en Taal op de werkvloer- Actielijn 2

Met Actielijn 2 wordt ingezet op het leveren van een bijdrage aan twee hoofddoelstellingen van het programma: de aanpak van laaggeletterdheid bij volwassenen en de leesbevordering bij kinderen. Om dit te bereiken, zetten de uitvoerende partijen in op het verbinden van een preventieve aanpak gericht op het voorkomen van taalachterstand en laaggeletterdheid met het curatief aanpakken van laaggeletterdheid. Actielijn 2 bestaat uit drie onderdelen: het sluiten van regionale en lokale taalakkoorden, het stimuleren van taalscholing op de werkvloer, en het uitbreiden van het landelijke Taalakkoord Werkgevers. Vanaf januari 2018 zal ook de subsidieregeling laagtaalvaardige ouders deel uitmaken van deze Actielijn. Met het ondersteunen regionale taalakkoorden richt het Rijk zich op het helpen ontwikkelen van een duurzame lokale en/of regionale infrastructuur waarbinnen partijen gezamenlijk aan de preventie en aanpak van laaggeletterdheid kunnen werken. Binnen deze samenwerkingen komen de verschillende type aanpakken en partijen zoals scholen, bibliotheken en werkgevers samen. Met de specifieke aandacht voor laagtaalvaardige werknemers wordt ingezet op een moeilijk bereikbare doelgroep die minder goed in beeld is bij gemeente.

In **regionale taalakkoorden** kunnen bestaande en nieuwe lokale en regionale afspraken een plek krijgen, waardoor één samenhangend regionaal plan ontstaat om laaggeletterdheid effectief aan te pakken. Hierbij kunnen preventieve en curatieve aanpakken op regionaal of lokaal niveau met elkaar worden verbonden. Zo voorkomt een school bijvoorbeeld niet alleen taalachterstanden bij kinderen en jongeren, maar kan het tegelijkertijd potentiële laaggeletterdheid bij ouders signaleren. Het Rijk biedt, waar nodig, ondersteuning in de totstandkoming van regionale taalakkoorden. Deze kunnen worden gesloten op het niveau van arbeidsmarktregio's, maar andere werkbare schalen zijn ook denkbaar. Het streven voor 2017 is dat in minimaal 20 arbeidsmarktregio's een taalakkoord is gesloten; voor 2018 ligt dit aantal op minimaal 30.

Om het sluiten van regionale taalakkoorden effectiever te maken, en om voor werkgevers de drempel te verlagen om te investeren in taalvaardigheid van werknemers, heeft het Rijk een **stimuleringsbudget** beschikbaar gesteld. Bijdragen uit dit budget kunnen worden aangewend voor concrete activiteiten in gebieden waar een regionaal taalakkoord is gesloten. Daarnaast biedt de subsidieregeling ondersteuning aan werkgevers voor de stimulering van taalscholing op de werkvloer van laagtaalvaardige werknemers. Doel hierbij is om te stimuleren dat werkgevers investeren in de taalvaardigheid van laagtaalvaardige werknemers, eventueel in combinatie met andere basisvaardigheden die op de werkvloer kunnen worden toegepast.

Het landelijke **Taalakkoord Werkgevers** is op 27 januari 2015 getekend door de minister van SZW en 29 koploperwerkgevers en branches, onder de naam Zet in op Taal!. Bij het Taalakkoord Werkgevers zijn werkgevers en brancheorganisaties aangesloten die het belang van taal als werknemersvaardigheid onderkennen en uitdragen, en waarbinnen werkgevers investeren in de taalvaardigheid van hun medewerkers. Waar mogelijk wordt een koppeling gezocht tussen het Taalakkoord Werkgevers en de regionale taalakkoorden. In het kader van het Taalakkoord werkgevers wordt werkgevers ook inzicht geboden in wetenschappelijke kennis, tools en goede praktijkvoorbeelden, welke werkgevers kunnen benutten om te investeren in de taalvaardigheid van laagtaalvaardige werknemers. Het streven is dat 300 werkgevers/branches zich in 2018 hebben aangesloten bij het Taalakkoord Werkgevers en/of een regionaal taalakkoord.

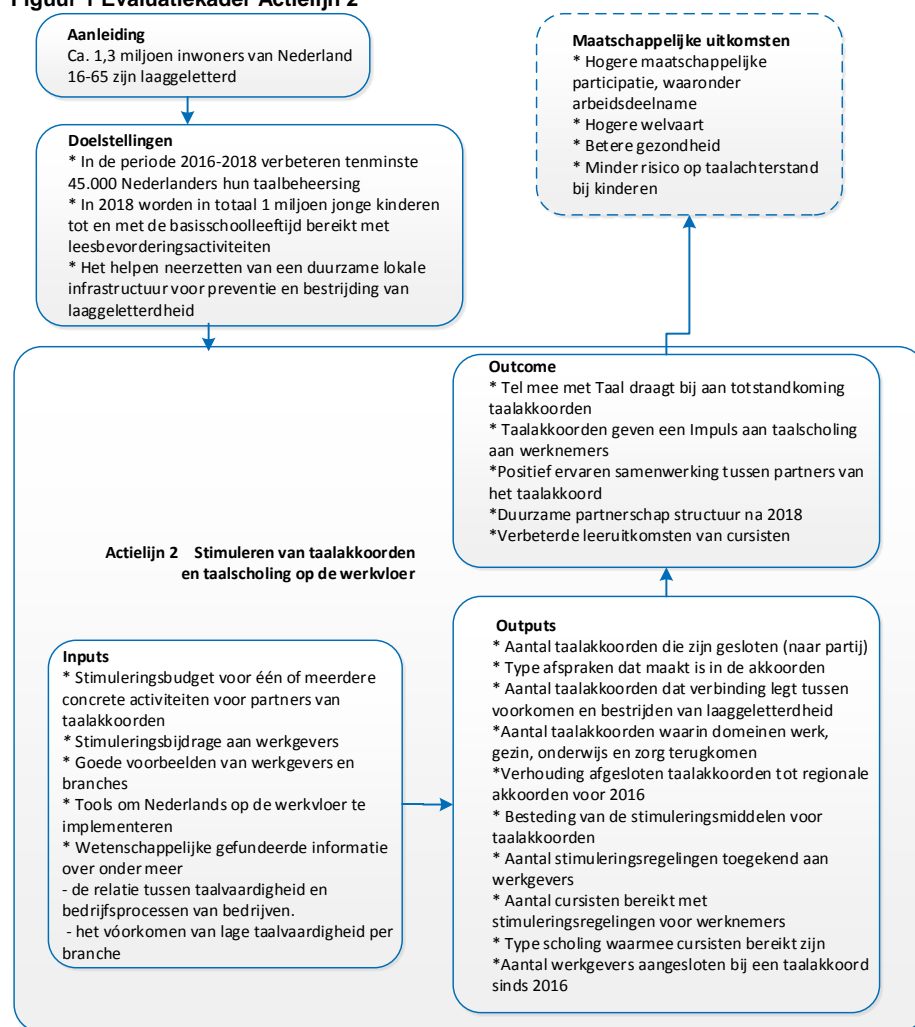

3 Onderzoeksanpak Taalakkoorden en Taal op de werkvloer - Actielijn 2

3.1 Evaluatiekader

In deze evaluatie werken we vanuit een evaluatiekader¹⁰. We toetsen of en hoe ingezette instrumenten (inputs) leiden tot de beoogde outputs en resultaten van de Actielijn. De beoogde resultaten zijn soms op het niveau van outputs geformuleerd (bijvoorbeeld aantal afgesloten regionale taalakkoorden) en soms op het niveau van resultaten (bijvoorbeeld de leeruitkomsten van cursisten). Uiteindelijk leidt de informatie uit de evaluatie van alle actielijnen tot inzicht in de mate waarin de doelstelling voor het gehele programma behaald zijn en tot input voor het vervolg van het programma Tel mee met Taal. In de figuur hieronder zijn de aanleiding en doelstellingen van Tel mee met Taal weergegeven alsmede de gedefinieerde inputs, outputs en resultaten van Actielijn 2.

Figuur 1 Evaluatiekader Actielijn 2

¹⁰ Bron: doelstellingen en indicatoren Programma Tel mee met Taal 2016-2018 aangevuld met informatie uit voortgangsrapportages.

3.2 Onderzoeksvragen

Voor Actielijn 2 zijn de volgende onderzoeksvragen geformuleerd voor de gehele evaluatie:

Onderzoeksvraag
1. Hoeveel taalakkoorden zijn er in de periode 2016-2018 gesloten?
a. Hoeveel partijen zijn hierbij betrokken?
• Gemeenten?
• Taalaanbieders?
• Vrijwilligersorganisaties?
• Zorginstellingen?
• Etc.?
2. Welk type afspraken komt terug in de taalakkoorden?
3. In hoeverre worden in de taalakkoorden verbindingen gelegd tussen het voorkomen en bestrijden van laaggeletterdheid?
4. In hoeverre komen in de taalakkoorden de domeinen werk, gezin, onderwijs en zorg terug?
5. Hoe verhoudt het aantal taalakkoorden in 2016, 2017, 2018 zich tot het aantal regionale akkoorden (convenanten, allianties, bondgenootschappen etc.), dat vóór 2016 gesloten was?
a. Wat was de inhoud van deze convenanten?
6. Waaraan zijn de stimuleringsmiddelen voor taalakkoorden besteed?
a. Wat was hiermee beoogd?
b. Wat is hiermee bereikt?
7. Hoe evalueren de partners van een taalakkoord het proces waarin de afspraken tot stand kwamen en het proces waarin de gemaakte afspraken gerealiseerd werden?
8. In hoeverre zijn de betrokken partners voornemens om hun partnerschap na 2018 te continueren?
a. Hoe zien zij de verdere ontwikkeling van het partnerschap?
9. In hoeverre heeft het programma Tel mee met Taal bijgedragen aan de totstandkoming van taalakkoorden?
10. Aan hoeveel werkgevers zijn stimuleringsbijdragen toegekend?
11. Hoeveel cursisten zijn er bereikt met de stimuleringsregelingen voor werknemers?
a. Met wat voor type scholing?
b. Wat voor bedrijven (branches);
c. Grootte van bedrijven.
12. Wat zijn de leeruitkomsten van de cursisten (werknemers)?
13. Hoeveel werkgevers en branches zijn er aangesloten bij een taalakkoord sinds 2016?

3.3 Bronnen/Methoden

In deze tussenrapportage geven we vooral een beschrijving van de opzet van de samenwerkingen en geven we nog geen definitief antwoord op de evaluatievragen gericht op de output en het resultaat van de samenwerkingen. Wel geven we een eerste globaal beeld waarin de verschillende thema's vanuit de onderzoeksvragen terugkomen.

3.3.1 Onderdeel 1: Regionale en lokale taalakkoorden

Inventarisatie

De eerste stap behelst de inventarisatie van de regionale taalakkoorden die zijn gesloten zonder hierbij te kijken of ze wel of geen bijdragen vanuit de subsidieregeling hebben gekregen. De inventarisatie is uitgevoerd met behulp van door Stichting Lezen & Schrijven geleverde informatie. Om vast te stellen wanneer er sprake is van een regionaal taalakkoord, hebben we – in

samenwerking met het ministerie van OCW – de criteria voor het verkrijgen van stimuleringsmiddelen vanuit Tel mee met Taal als basis gebruikt en deze licht aangepast. Deze aanpassing betreft een versoepeling van de criteria, zodat samenwerkingsverbanden die nog “in de pijplijn zitten”, niet buiten beeld blijven. Hierbij zijn dan al eerste algemene afspraken gemaakt en intenties op papier gezet en volgt daarna pas de stap waarbij individuele afspraken over inzet worden gemaakt.

Zodoende is besloten te spreken van een regionaal taalakkoord wanneer een samenwerkingsverband aan alle onderstaande criteria voldoet:

1. Het taalakkoord wordt getekend door minimaal drie deelnemers, waarvan minimaal:
  - a. één centrumgemeente van een arbeidsmarktregio of minimaal drie niet-centrumgemeenten;
  - b. één bibliotheek en/of één onderwijsinstelling (school, mbo-instelling, ho-instelling of private aanbieder van opleidingen met NRTO-keurmerk).
2. Het taalakkoord sluit aan bij het landelijke doel van het actieprogramma Tel mee met Taal door in te zetten op leesbevordering en op het voorkomen en verminderen van laaggeletterdheid en taalachterstanden bij kinderen en/of volwassenen;
3. Op papier staat welk doel, intentie, en/of activiteiten er vanuit het taalakkoord zijn;
4. Het akkoord geeft inzicht welke taken de verschillende deelnemers op zich nemen.

De projectleiders van Stichting Lezen & Schrijven hebben in maart 2017 een overzicht gemaakt met 21 samenwerkingsvormen die aan één of meerdere van bovenstaande criteria voldoen. Op basis van dit overzicht zijn 12 samenwerkingsvormen gevonden die aan alle criteria voldoen, en dus zijn meegenomen in het onderzoek in deze monitor.

Analyse

Na de inventarisatie hebben we voor ieder regionaal taalakkoord informatie verzameld over de inhoud en het proces van totstandkoming, waarmee we in ieder geval de betreffende onderzoeksvragen over de regionale taalakkoorden konden beantwoorden. Allereerst hebben we voor ieder regionaal taalakkoord de relevante documentatie opgevraagd bij de betreffende contactperso(n)en en bestudeerd. Vervolgens hebben we voor ieder regionaal taalakkoord een telefonisch interview gehouden met een of meerdere van de trekkers van het samenwerkingsverband.

De verworven informatie hebben we gepresenteerd in korte en overzichtelijke beschrijvingen per regionaal taalakkoord (zie bijlage), welke we vervolgens hebben geanalyseerd. Hierbij hebben we vooral gekeken naar de rode draden door alle regionale akkoorden heen. Tevens hebben we de kwartaalrapportages van Stichting Lezen & Schrijven in het kader van Tel mee met Taal bestudeerd. Op basis hiervan hebben we de onderzoeksvragen met betrekking tot de regionale taalakkoorden beantwoord.

3.3.2 Onderdeel 2: Taalscholing werknemers

Voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen met betrekking tot taalscholing op de werkvloer hebben we gebruik gemaakt van de informatie die SZW op 15 augustus 2017 heeft aangeleverd over de aanvragen van stimuleringsregelingen voor werkgevers. De informatie over de karakteristieken van de deelnemende werknemers is afkomstig van een evaluatie van dr. Maurice de Greef van Artéduc – in opdracht van het programmateam Tel mee met Taal – over de outcome van de taalscholing voor werknemers¹¹. Hiervoor hebben in het tweede kwartaal van 2017 in totaal 477 cursisten, werkzaam bij 44 verschillende bedrijven, een vragenlijst ingevuld.

¹¹ De Greef, M., (2017) Karakteristiek deelnemende werknemers taalscholing subsidieregeling 'Tel mee met Taal', Artéduc, Vught.

3.3.3 *Onderdeel 3: Taalakkoord werkgevers*

Voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen met betrekking tot de aansluiting van werkgevers bij een taalakkoord hebben we gebruik gemaakt van de informatie die SZW op 28 augustus 2017 heeft aangeleverd over de ondertekenaars van het landelijke Taalakkoord Werkgevers.

4 Uitkomsten van Taalakkoorden en Taal op de werkvloer - Actielijn 2

In dit hoofdstuk beantwoorden we de onderzoeksvragen met betrekking tot stimulering van regionale taalakkoorden en taalscholing op de werkvloer. Het hoofdstuk is opgedeeld in drie paragrafen: regionale taalakkoorden, taalscholing werknemers en Taalakkoord Werkgevers.

4.1 Onderdeel 1: Regionale taalakkoorden

In regionale taalakkoorden kunnen bestaande en nieuwe lokale en regionale afspraken een plek krijgen, waardoor één samenhangend regionaal plan ontstaat om laaggeletterdheid effectief aan te pakken. Deze kunnen zijn gesloten op het niveau van arbeidsmarktregio's, maar andere werkbare schalen zijn ook denkbaar. Om het sluiten van regionale taalakkoorden effectiever te maken, heeft het Rijk een stimuleringsbudget beschikbaar gesteld voor concrete activiteiten in gebieden waar een regionaal akkoord is gesloten. In deze paragraaf gaan we in op de 12 regionale taalakkoorden die aan de gestelde criteria voldoen (zie ook hoofdstuk 3).

Aantal regionale taalakkoorden

De 12 regionale taalakkoorden die aan alle gestelde criteria voor een volwaardig taalakkoord voldoen (zie hoofdstuk 3) zijn verspreid over 12 verschillende arbeidsmarktregio's¹². In 3 van deze gevallen was er reeds sprake van een regionale taalakkoord vóórdat het actieprogramma Tel mee met Taal was gelanceerd (zie de tabel hieronder); wel werd hierbij de samenwerking voortgezet in het kader van Tel mee met Taal. In de overige gevallen is er sprake van een nieuw regionaal taalakkoord dat is gesloten in het kader van, en/of ten tijde van, het actieprogramma Tel mee met Taal. Vanuit 8 van de 12 onderzochte regionale taalakkoorden is er een stimuleringsbijdrage vanuit Tel mee met Taal aangevraagd. Tabel 1 geeft een overzicht van de 12 regionale taalakkoorden.

Tabel 1 Overzicht van de regionale taalakkoorden per april 2017

Taalakkoorden gesloten vóór 2016 (en die in het kader van Tel mee met Taal zijn voortgezet)	Taalakkoorden gesloten vanaf 2016 / in het kader van Tel mee met Taal
1. Bondgenootschap Parkstad voor Geletterdheid	4. Bondgenootschap voor Geletterdheid Gemeente Venlo
2. Bondgenootschap voor een geletterd Drenthe	5. Convenant aanpak laaggeletterdheid arbeidsmarktregio Helmond-De Peel
3. Taal voor het Leven West-Brabant	6. Provincie Groningen voor Geletterdheid
	7. Regionaal Taalakkoord Noord-Fryslân en de Friese Waddeneilanden
	8. Taalakkoord Leudal-Maasgouw-Nederweert-Weert
	9. Taalakkoord Noord-Holland Noord
	10. Taalakkoord Zuid-Kennemerland en IJmond
	11. Taalbevordering Gemeenten Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk
	12. Veluwezoom telt mee met taal

¹² Voor het inventariseren van de taalakkoorden voor deze monitor is gebruik gemaakt van de informatie die ons tot en met 21 april 2017 bekend was.

Een opmerking is dat in veel gevallen (een deel van) de uitvoering van acties (waarover afspraken zijn opgesteld) reeds plaatsvond vóórdat er een taalakkoord was ondertekend. Dit betekent dat er sprake kan zijn van overlap in tijd bij enerzijds het opstellen van het taalakkoord en anderzijds het uitvoeren van acties.

Over de tijd is er een stijgende lijn te zien in het aantal regionale taalakkoorden dat wordt gesloten. Naast de 12 onderzochte taalakkoorden zijn er tevens 11 andere samenwerkingsverbanden die op de selectiedatum (april 2017) nog niet aan alle criteria voor een taalakkoord voldeden. Met de 12 vastgestelde regionale taalakkoorden en de 11 andere samenwerkingsverbanden die in ontwikkeling zijn lijkt de doelstelling voor 2017 – een regionaal taalakkoord in minimaal 20 arbeidsmarktregio's – haalbaar.

Domeinen

De regionale taalakkoorden richten zich op verschillende domeinen. In samenwerking met kinderopvang en peuterspeelzalen, basis- en middelbaar onderwijs worden bijvoorbeeld programma's aangeboden voor kinderen en laaggeletterde ouders – gericht op het bevorderen van taalplezier – met als doel het voorkómen (preventief) en aanpakken (curatief) van laaggeletterdheid. Op het gebied van werk en gezondheid ligt de focus van de taalakkoorden op een toenemend bewustzijn van laaggeletterdheid bij werkgevers en (zorg)professionals. Zo worden medewerkers van bijvoorbeeld gemeenten, werkbedrijven en zorginstellingen getraind in het herkennen en doorverwijzen van laaggeletterden. In veel gevallen worden Taalhuizen en/of Taalpunten opgericht. Deze zijn meestal gevestigd in bibliotheken, en vormen een plek waar de taalactiviteiten van de samenwerkende organisaties – waaronder taalaanbieders, welzijnsorganisaties en vrijwilligersorganisaties – fysiek samenkomen. Tot slot richten de samenwerkingspartners zich doorgaans op het werven en opleiden van taalvrijwilligers, het vereenvoudigen van de communicatiemiddelen om laaggeletterden te bereiken, en het uitwisselen en vergroten van kennis en expertise op het gebied van laaggeletterdheid.

Binnen vrijwel alle regionale taalakkoorden worden de domeinen gezin, onderwijs en werk expliciet onderscheiden, en worden taalactiviteiten uitgevoerd die specifiek op elk van de domeinen gericht zijn. Ook worden er binnen de regio's verbanden gelegd tussen de verschillende domeinen om te komen tot een integrale benadering van laagtaalvaardigheid. Hierbij worden activiteiten gericht op kinderen (preventie) gekoppeld met activiteiten gericht op het verminderen van laagtaalvaardigheid onder volwassenen (de ouders). Alle regionale taalakkoorden verwijzen naar taalactiviteiten die specifiek in relatie staan tot de domeinen gezin en onderwijs. Doorgaans worden er i.s.m. kinderopvang en (voor)scholen programma's en trajecten aangeboden voor (laagtaalvaardige) ouders, welke zij op de opvang zelf kunnen volgen terwijl de kinderen ook op de opvang zitten. Een voorbeeld hiervan is Taal voor Thuis, waarin mede het (belang van) voorlezen wordt benadrukt. Daarnaast vindt binnen in ieder geval 6 van de 12 regionale taalakkoorden samenwerking plaats met basisscholen, welke de programma's BoekStart en de Bibliotheek op School (dBOS) voor kinderen aanbieden.

Gezin en onderwijs vormen bij uitstek het domein waar preventieve en curatieve aanpakken samenkomen. De achterliggende visie bij bovengenoemde taalactiviteiten wordt helder verwoord in het Masterplan Bondgenoten 2016-2020 (blz. 4) dat hoort bij het regionale taalakkoord Provincie Groningen voor Geletterdheid:

“Ouders met een lage taalvaardigheid kunnen hun kinderen minder goed ondersteunen op school en kinderen die opgroeien in een taalarm gezin lopen daarmee zelf meer risico om een taalachterstand op te lopen. Vaak gaan taalachterstanden van de ene op de volgende generatie over. Daarom moet laaggeletterdheid tegelijkertijd worden voorkomen bij kinderen en worden bestreden bij ouders, zowel bij

moeders als bij vaders. Zo kan de vicieuze cirkel van het doorgeven van taalachterstanden worden doorbroken.”

Ook met betrekking tot het werkdomein worden specifieke activiteiten uitgevoerd. Zo krijgen medewerkers van werkbedrijven en sociale diensten van gemeenten binnen in ieder geval 7 van de 12 regionale taalakkoorden training in het gebruiken van instrumenten (zoals de Taalmeter) om laaggeletterdheid op te sporen – bijvoorbeeld wanneer inwoners een (bijstands)uitkering aanvragen – en in het doorverwijzen van laaggeletterden naar passend taalaanbod. Daarnaast ligt de focus binnen de regionale taalakkoorden op het creëren en vergroten van bewustwording van het probleem van laaggeletterdheid bij werkgevers(organisaties). Doel van deze activiteiten is het bestrijden van laaggeletterdheid bij werknemers en werkzoekenden, zodat zij beter inzetbaar zijn op de arbeidsmarkt.

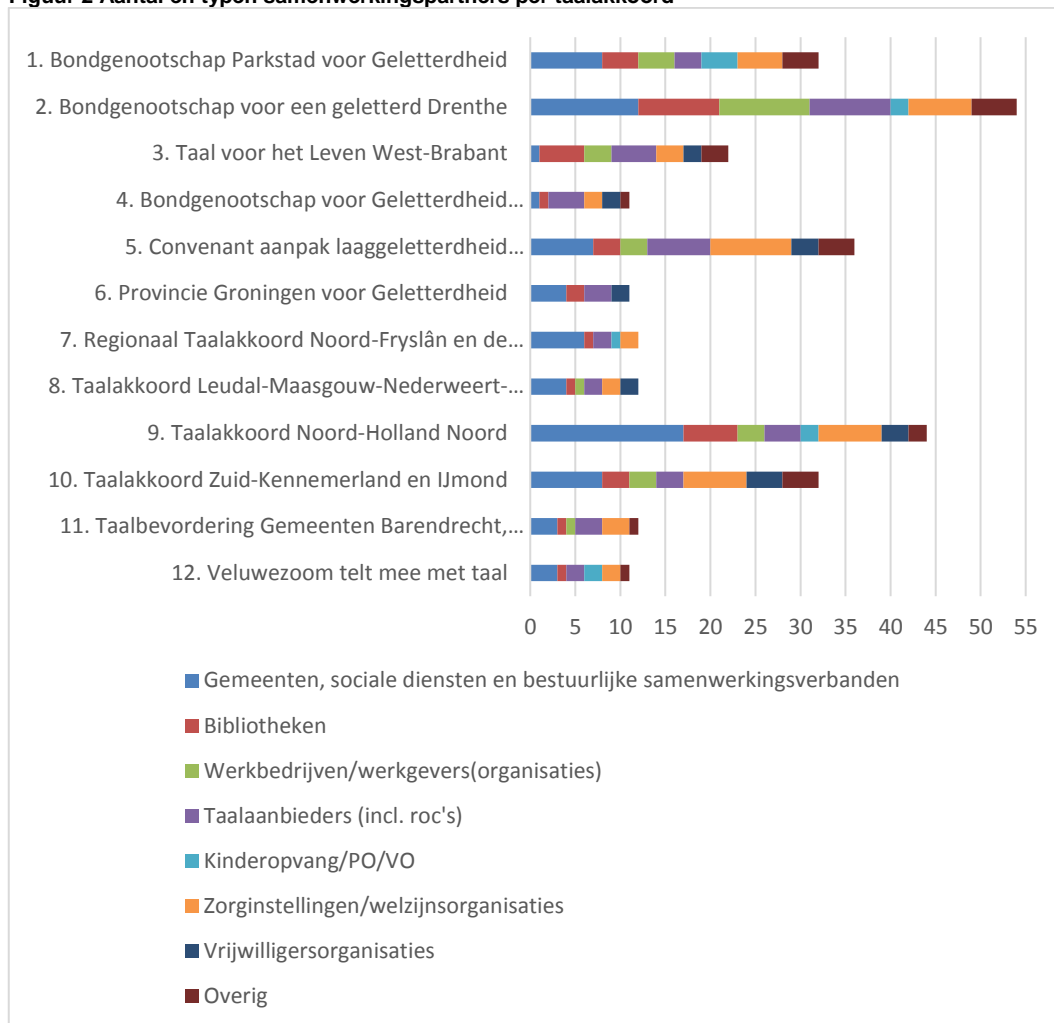
Naast (laagtaalvaardige) ouders, werknemers en werkzoekenden (binnen de domeinen gezin, onderwijs en werk) worden ook andere doelgroepen benoemd in de regionale taalakkoorden. Denk bijvoorbeeld aan jongeren zonder startkwalificatie, niet of moeilijk leerbare mensen, mensen met een (licht) verstandelijke beperking, laaggeletterden met een migratieachtergrond, en senioren. Met een passend taalaanbod wordt geprobeerd om laaggeletterdheid van deze mensen te bestrijden. Hierbij wordt uitgegaan van het uitgangspunt dat mensen door een betere taalbeheersing zelfredzamer, sociaal actiever en gelukkiger worden; kortom, hun welzijn verbetert doordat ze een betere plek in de samenleving hebben. Bovendien hebben geletterde mensen beter ontwikkelde gezondheidsvaardigheden en ervaren zij minder snel gezondheidsproblemen.

Bij de taalactiviteiten voor deze groepen laaggeletterden wordt aandacht besteed aan verschillende domeinen. De taalactiviteiten moeten leiden tot meer en/of verbeterde inzichten van deze mensen op het gebied van o.a. zorg & gezondheid, huishouden & financiën en burgerschap & participatie. Doorgaans gebeurt dit door het organiseren van taaltrajecten waarbinnen één van bovenstaande (of vergelijkbare) thema's centraal staat. Daarbij wordt ook rekening gehouden met digitale vaardigheden. Binnen in ieder geval 10 van de 12 regionale taalakkoorden worden programma's als Klik & Tik en Digisterker aangeboden.

Samenwerking

Het aantal samenwerkingspartners per regionaal taalakkoord varieert van ongeveer 10 tot 50. Terugkerende typen diensten en organisaties voor vrijwel ieder regionaal taalakkoord zijn gemeenten, bibliotheken, taalaanbieders en welzijnsorganisaties. Figuur 2 laat voor ieder regionaal taalakkoord het totale aantal samenwerkingspartners zien, uitgesplitst per type dienst en organisatie.

Figuur 2 Aantal en typen samenwerkingspartners per taalakkoord

In 5 gevallen ligt de trekkersrol van het regionale taalakkoord bij één of meerdere gemeenten. Bij 3 taalakkoorden is dit Stichting Lezen & Schrijven. In de overige 4 gevallen is er een stuurgroep van meerdere (typen) partijen die de regie heeft.

We hebben per taalakkoord een van de trekkers gesproken en hen gevraagd naar de wijze van samenwerking. Het beeld hieruit is dat zij het proces waarin de afspraken tot stand kwamen en de samenwerking in de uitvoering over het algemeen als positief ervaren. Succesfactoren die hierbij zijn benoemd, zijn het stevige netwerk van bibliotheken, goede regie en sturing vanuit gemeenten, en enthousiasme onder de partners. Bij 2 taalakkoorden zijn expliciet voorbeelden gegeven waarbij partners ook spontaan de samenwerking hebben opgezocht en acties op touw hebben gezet. Voorbeelden zijn het uitbrengen van een prentenboekje over het gewicht van kinderen door o.a. de Rabobank en peuterspeelzalen, of het opzetten van lokale leesclubjes door vrijwilligers.

Het samenwerken van meerdere type partijen binnen regionale taalakkoorden draagt bij aan de mogelijkheid te komen tot een integrale aanpak van laagtaalvaardigheid. We zien in alle regio's met een taalakkoord partijen deelnemen die actief zijn op verschillende domeinen / leefgebieden van laagtaalvaardigen. Door het opstarten en uitbouwen van regionale akkoorden te ondersteunen, draagt Tel mee met Taal ook bij aan de ontwikkeling van integrale aanpakken. Naast andere maatschappelijke partijen vervullen ook gemeenten een rol bij de (integrale) aanpak van laaggeletterdheid. Het belang van een integrale aanpak komt bijvoorbeeld tot uiting in het Masterplan Bondgenoten 2016-2020 (blz. 8) van de Provincie Groningen voor Geletterdheid:

“In veel gevallen overstijgt laaggeletterdheid de portefeuille van één wethouder, en is afstemming met meerdere portefeuillehouders noodzakelijk. Dit lijkt soms wat complexer, maar het versterkt juist de gemeentelijke visie, inzet en uiteindelijk het resultaat. Hiermee is de aanpak van laaggeletterdheid niet meer een apart thema, maar wordt het integraal geborgd binnen het gemeentelijke beleid. Vanuit de bereidheid en een duidelijke visie van de gemeenten, kan de professionele ondersteuning, inclusief instrumenten vanuit Tel mee met Taal worden ingezet als een vliegwiel om de lokale aanpak verder vorm te geven.”

Typen afspraken

Vrijwel alle taalakkoorden hebben dezelfde (typen) afspraken geformuleerd. Deze afspraken hebben betrekking op:

1. In kaart brengen van het bestaande taalaanbod (bijv. middels een educatieve kaart);
2. Opzetten van Taalhuizen en/of Taalpunten, welke doorgaans zijn/worden gevestigd in bibliotheken en waar allerlei taalactiviteiten worden aangeboden;
3. Trainen van medewerkers van gemeenten, bibliotheken, werkbedrijven/ werkgevers(organisaties) etc. in het herkennen en doorverwijzen van laaggeletterden naar het passende taalaanbod;
4. Werven en opleiden van taalvrijwilligers;
5. Organiseren van bijeenkomsten en activiteiten met als doel om het onderwerp van laaggeletterdheid bespreekbaar te maken;
6. Vereenvoudigen van de communicatiemiddelen van de eigen diensten en organisaties;
7. Onderling uitwisselen en vergroten van kennis en expertise omtrent laaggeletterdheid.

De inhoud van de 3 regionale taalakkoorden die vóór 2016 gesloten waren – en die in het kader van Tel mee met Taal zijn voortgezet – was ook vóór Tel mee met Taal grotendeels in lijn met bovenstaande (typen) afspraken. Een waarschijnlijke verklaring hiervoor is dat deze regionale taalakkoorden al werden ondersteund vanuit Taal voor het Leven.

Bijdrage Tel mee met Taal

In 3 gevallen vormde Tel mee met Taal de directe aanleiding voor de totstandkoming van een taalakkoord. In andere gevallen werd er ook reeds vóór Tel mee met Taal aandacht besteed aan de aanpak van laaggeletterdheid in de regio; het onderwerp was bijvoorbeeld opgenomen in (beleids)programma's van gemeenten en/of bibliotheken, of er was reeds een samenwerkingsverband opgezet. Desalniettemin bood Tel mee met Taal in deze gevallen doorgaans extra stimulans, of werd het door samenwerkingspartners gezien als een kans om de samenwerking en de activiteiten concreter uit te werken. Zo lukte het om goede afspraken en een goed functionerend netwerk van samenwerkingspartners op te zetten. Kortom: Tel mee met Taal vergemakkelijkte het proces van het opstellen van afspraken en droeg bij aan een solide basis voor het uitvoeren van activiteiten.

Er zijn twee waarschijnlijke verklaringen voor deze bijdrage van Tel mee met Taal. Ten eerste lijkt het feit dat het programma gedragen wordt door drie ministeries – OCW, SZW en VWS – ervoor te zorgen dat partijen vanuit verschillende werkvelden (bijvoorbeeld onderwijs, werk en inkomen, zorg en welzijn) zich aangesproken voelden en zo meer open stonden voor deelname en samenwerking. Hierdoor konden partijen vanuit verschillende werkvelden gemakkelijker bij elkaar worden gebracht.

Ten tweede leren partijen van ervaringen in andere regio's. Daarbij biedt Stichting Lezen & Schrijven in het kader van Tel mee met Taal ook de netwerkaanpak Taal voor het Leven landelijk aan. Hun regionale contactpersonen brengen de mogelijkheden en ervaringen van andere regio's onder de aandacht van geïnteresseerde partijen. Waar nodig verzoeken deze partijen zoals

gemeenten de stichting om te ondersteunen bij het tot stand komen van een akkoord. De ervaringen die elders al zijn opgedaan worden daarmee dan ingebracht.

Stimuleringsbijdrage

Zoals eerder al aangegeven hebben 8 van de 12 onderzochte regionale taalakkoorden een stimuleringsbijdrage vanuit Tel mee met Taal aangevraagd. Daarnaast is er tot en met 15 augustus 2017 door nog 6 andere samenwerkingsverbanden (die op het moment van de peildatum nog niet aan alle gestelde criteria voor een volledig regionaal taalakkoord voldeden) een stimuleringsbijdrage aangevraagd¹³. De totale waarde van alle aanvragen van regionale samenwerkingsverbanden bedraagt ruim € 600.000, waarvan ruim € 400.000 is toegekend aan 9 samenwerkingsverbanden.

Naast de stimuleringsbijdrage vanuit Tel mee met Taal worden (andere) activiteiten van de taalakkoorden gefinancierd met WEB-gelden¹⁴, overige budgetten van gemeenten (bijvoorbeeld innovatie- of participatiegelden) en eigen financiële middelen van samenwerkingspartners. Overigens kunnen de stimuleringsbijdragen vanuit Tel mee met Taal niet worden ingezet voor activiteiten die al met WEB-gelden kunnen worden gefinancierd. 4 van de 12 regionale samenwerkingsverbanden hebben geen stimuleringsbijdrage aangevraagd. Als voornaamste redenen voor het niet aanvragen van een stimuleringsbijdrage vanuit Tel mee met Taal noemen zij dat de overige financiële middelen afdoende waren en/of dat het aanvragen van een stimuleringsbijdrage volgens de partners teveel tijdsinzet kost.

Doorgaans worden de stimuleringsbijdragen ingezet voor specifieke activiteiten. Voorbeelden hiervan zijn het opzetten van Taalhuizen en/of Taalpunten of het opzetten van nieuwe communicatiemiddelen om laaggeletterden te bereiken en toe te leiden naar het taalaanbod. In enkele gevallen is expliciet benoemd dat de stimuleringsbijdrage wordt ingezet voor activiteiten die niet of moeilijk met overige middelen (specifiek WEB-gelden) kunnen worden gefinancierd. Het gaat hier bijvoorbeeld om (taal)activiteiten gericht op gezinnen met jonge kinderen.

In 6 van de gevallen is het belang van financiële middelen voor het voortzetten van de taalakkoorden expliciet benoemd door de trekkers van de regionale taalakkoorden. Het beeld dat we op basis van de interviews met deze trekkers hebben gekregen is dat er nu (nog) geen duidelijkheid is over de lange termijn financiering van de activiteiten van de regionale taalakkoorden. Voor een duurzame samenwerking en continuïteit wijzen ze op het belang van duidelijkheid hierover.

4.2 Onderdeel 2: Taalscholing werknemers

Actielijn 2 biedt ook stimuleringsbijdragen aan werkgevers voor taalscholing van laagtaalvaardige werknemers. Doel van deze regeling is om te stimuleren dat werkgevers investeren in de taalvaardigheid van laagtaalvaardige werknemers, eventueel in combinatie met andere basisvaardigheden die op de werkvloer kunnen worden toegepast.

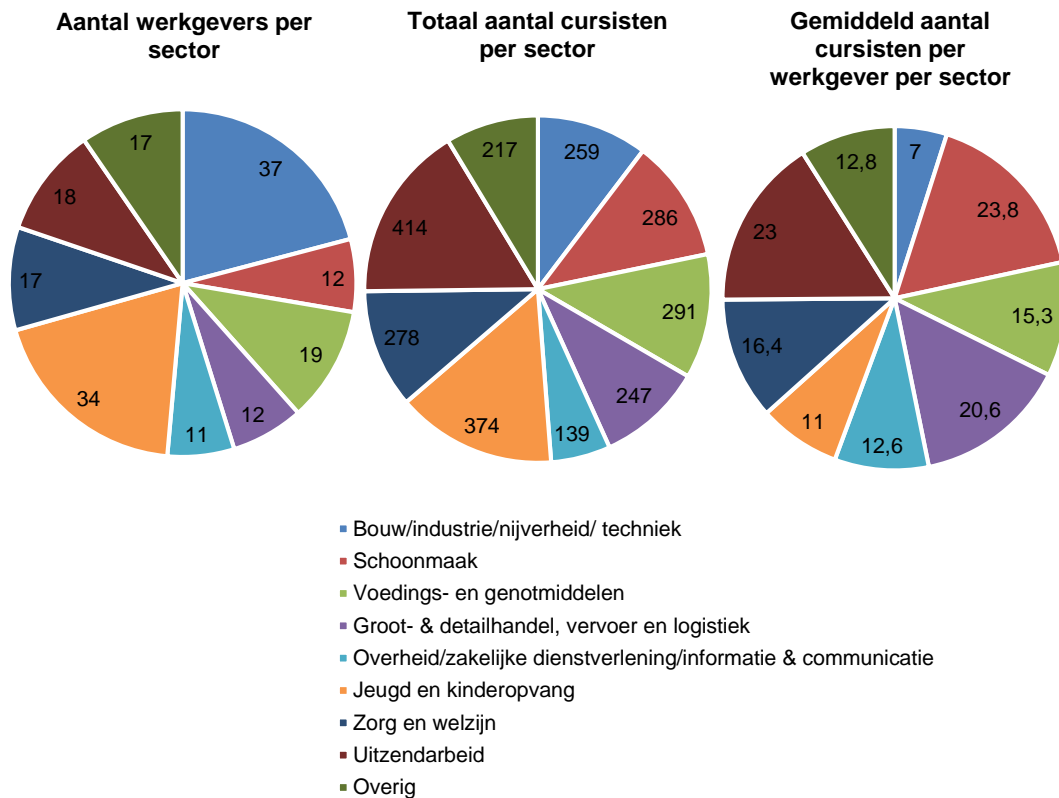
¹³ Deze informatie is gebaseerd op de informatie die SZW in augustus 2017 heeft aangeleverd over de aanvragen van stimuleringsmiddelen voor regionale taalakkoorden. De reden dat deze 6 samenwerkingsverbanden buiten het onderzoek in deze monitor vallen, is dat zij op het selectiemoment (21 april 2017) nog niet voldeden aan de gehanteerde criteria (zie ook hoofdstuk 3).

¹⁴ In 2015 zijn enkele wijzigingen in de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) opgetreden. Zo zijn gemeenten verantwoordelijk voor het educatieaanbod (dat is gericht op het verbeteren van taal- en rekvaardigheden onder niet-inburgeringsplichtige volwassenen), en is de verplichting voor besteding van het volledige budget bij ROC's weggefallen.

Taal op de werkvloer: stimuleringsregeling voor werkgevers

Er bestaat vanuit werkgevers grote belangstelling voor de stimuleringsregeling voor taalontwikkeling van werknemers. In totaal is per 15 augustus 2017 aan 177 werkgevers een stimuleringsregeling toegekend¹⁵. Daarnaast zijn er 61 aanvragen van werkgevers waarvoor voorsnog geen budget beschikbaar meer is, en welke om die reden nog niet zijn beoordeeld. De totale waarde van alle aanvragen bedraagt ruim € 2,3 miljoen, waarvan ruim € 1,6 miljoen is toegekend. Ruim 2.500 werknemers volgen een taal cursus ondersteund door de stimuleringsregeling. Figuur 3 geeft een overzicht van de toegekende stimuleringsbijdragen naar sector en aantallen werknemers en cursisten.

Figuur 3 Overzicht van de toegekende stimuleringsbijdragen, aantallen werkgevers en cursisten

Werkgevers uit uiteenlopende economische sectoren doen een beroep op de stimuleringsbijdragen. De organisaties die een bijdrage ontvingen zijn actief in verschillende sectoren binnen de industrie en dienstensector. De sectoren die het vaakst een bijdrage ontvingen zijn de bouw/industrie/techniek, schoonmaak, jeugd en kinderopvang en de uitzendbranche.

De bedrijven en organisaties die met de stimuleringsbijdragen hun werknemers taal cursussen hebben aangeboden, variëren in bedrijfsgrootte. Van de 177 werkgevers komen er 128 uit het Midden en Klein Bedrijf (MKB). Dat zijn bedrijven met minder dan 250 werknemers in dienst. Ongeveer de helft van de werkgevers die een bijdrage hebben ontvangen heeft tussen de 10 en 100 werknemers in dienst. In 37 gevallen hebben de werkgevers meer dan 500 werknemers in dienst, waarvan in 25 gevallen meer dan 1.000 werknemers.

¹⁵ Op het moment van aanlevering van deze gegevens moesten nog toekenningen worden goedgekeurd, dus het totale aantal kan sinds 15 augustus 2017 toegenomen zijn.

Gemiddeld waren er 14 medewerkers die een taal cursus volgden bij de bedrijven en organisaties die een stimuleringsregeling ontvingen. Bij het overgrote deel van de werkgevers (143 van de 177) volgden tot maximaal 20 werknemers een taal cursus. In 7 gevallen waren er meer dan 50 werknemers die deelnamen, waarvan in 2 gevallen meer dan 100 werknemers.

Doelstellingen

Op basis van de subsidieaanvragen hebben we gekeken naar de doelstellingen die werkgevers hebben. We onderscheiden een aantal hoofddoelstellingen van de taalscholingsprogramma's die aan werknemers worden aangeboden. Eén van de achterliggende doelen is om betere communicatie te bevorderen, zodat de mensen op de werkvloer elkaar beter kunnen begrijpen. Volgens een groot aantal werkgevers zorgt dit ervoor dat werknemers beter kunnen functioneren. Zij kunnen bijvoorbeeld werkinstructies beter opvolgen, veiligheidsinstructies beter in acht nemen, en beter en professioneler communiceren met cliënten. Buiten de directe werkzaamheden om biedt het volgen van een taalscholingsprogramma voor werknemers ook andere praktische voordelen, aldus een groot aantal werkgevers. Zo kunnen deze werknemers beter deelnemen aan werkoverleggen, zijn zij beter in staat om werkprotocollen op te volgen – bijvoorbeeld het invullen van werkbriefjes – en kunnen zij zich beter aansluiten in het team, wat de werksfeer bevordert. Tot slot noemen vooral uitzendorganisaties het bevorderen van carrière- en doorstroomperspectieven van werknemers als doelstelling van taalscholingsprogramma's.

De taalscholingsprogramma's verschillen op het gebied van de te behalen resultaten. In de meeste gevallen wordt gestreefd naar het beheersen van de Nederlandse taal op basisniveau (1F/2F). Hierbij is er in de taalscholingsprogramma's aandacht voor algemene kennis van de Nederlandse taal en op vaktaal (afhankelijk van de branche waarin gewerkt wordt). In sommige gevallen wordt er gestreefd naar een hoger niveau, bijvoorbeeld wanneer professionele communicatie van belang is op de werkvloer of wanneer medewerkers formulieren of rapporten moeten kunnen opstellen. Specifiek binnen de branche "jeugd en kinderopvang" wordt er toegewerkt naar (minimaal) het niveau 3F voor pedagogisch medewerkers – dit in verband met veranderende wetgeving op het gebied van beheersing van de Nederlandse taal voor medewerkers binnen de voor- en vroegschoolse educatie.

Vorm en inhoud

Bij veel van de taalscholingsprogramma's wordt gewerkt met een combinatie van meerdere leervormen. Werknemers krijgen lesmaterialen en maken opdrachten via zowel boeken als een online platform ("e-learning"). Daarnaast is er in veel gevallen sprake van zowel klassikale lessen (scholing in groepsverband) als individuele begeleiding met een docent of taalcoach van een andere organisatie of instelling. Deze lessen vinden soms plaats bij de betrokken organisatie of instelling, en soms in het bedrijf zelf ("in company").

In de praktijk- en oefenopdrachten wordt aandacht besteed aan de onderdelen spreken, schrijven, lezen en luisteren. In enkele gevallen komen ook reken- en digivaardigheden aan bod. De oefeningen zijn veelal gericht op situaties (thema's) op de werkvloer. Zo wordt er bij een aantal programma's gewerkt met communicatieopdrachten via rollenspellen, waarbij situaties op de werkvloer worden nagespeeld met het voeren van gesprekken en/of worden geobserveerd.

Voorafgaand aan de start van een cursus wordt het niveau van deelnemers getoetst om het niveau te bepalen – bijvoorbeeld met behulp van de Taalmeter. Op basis hiervan worden de deelnemers van sommige taalscholingsprogramma's in groepen ingedeeld. Een aantal werkgevers heeft expliciet benoemd dat er ook tussentijdse toetsingsmomenten (zullen) zijn. In enkele gevallen krijgen de deelnemers een diploma of certificaat na een succesvolle afronding van het taalscholingsprogramma.

4.3 Onderdeel 3: Taalakkoord Werkgevers

Het streven is dat 300 werkgevers/branches zich in 2018 hebben aangesloten bij het **Taalakkoord Werkgevers** en/of een regionaal taalakkoord. Vanaf januari 2015 tot augustus 2017 hebben 175 partijen het landelijke Taalakkoord Werkgevers ondertekend; 112 werkgevers, 19 branches en 44 taalaanbieders. Met nog anderhalf jaar tot het einde van 2018 heeft tot nu toe ruim de helft van het beoogde aantal partijen het akkoord ondertekend.

5 Conclusie Taalakkoorden en Taal op de werkvloer - Actielijn 2

Met het stimuleren van het sluiten van **regionale taalakkoorden** en het stimuleren van werkgevers om te investeren in de taalontwikkeling van werknemers draagt Tel mee met Taal bij aan de hoofddoelstellingen om de aanpak van laaggeletterdheid bij volwassenen te bevorderen en ook de leesbevordering bij kinderen. Met name in de regionale taalakkoorden komen preventieve en curatieve aanpakken en partijen bij elkaar. Met de stimuleringsmiddelen is het tot stand komen en uitbreiden met nieuwe activiteiten van regionale akkoorden bevorderd.

Op peildatum 21 april 2017 waren er 12 regionale taalakkoorden gesloten die voldeden aan alle gestelde criteria. Deze zijn verdeeld over 12 verschillende arbeidsmarktregio's. In 9 gevallen gaat het om een nieuw taalakkoord dat (mede) gesloten is in het kader van Tel mee met Taal. Waarvan in 3 gevallen Tel mee met Taal de directe aanleiding vormde voor de totstandkoming van een taalakkoord. Over de tijd is er een stijgende lijn te zien in het aantal regionale taalakkoorden dat wordt gesloten. Naast de 12 onderzochte taalakkoorden zijn er tevens 11 andere samenwerkingsverbanden die op de selectiedatum (april 2017) nog niet aan alle criteria voor een taalakkoord voldeden. Met de 12 vastgestelde regionale taalakkoorden en de 11 andere samenwerkingsverbanden die in ontwikkeling zijn lijkt de doelstelling voor 2017 – een regionaal taalakkoord in minimaal 20 arbeidsmarktregio's – haalbaar.

Vanuit de **stimuleringsregeling** zijn 9 samenwerkingsverbanden ondersteund. De stimuleringsbijdragen worden ingezet voor concrete activiteiten/projecten, zoals het opzetten van Taalhuizen of het opzetten van nieuwe communicatiemiddelen om laaggeletterden te bereiken en toe te leiden naar taalaanbod.

Het algemene beeld over het tot stand komen van de 12 regionale akkoorden is dat de trekkers het samenwerkingsproces als positief ervaren. Succesfactoren die zij hierbij noemen zijn het stevige netwerk van bibliotheken, goede regie en sturing vanuit gemeenten, en enthousiasme onder de partners. In veel gevallen bood Tel mee met Taal een stimulans voor het opzetten van een taalakkoord, of werd het door samenwerkingspartners gezien als een kans om de samenwerking en de activiteiten concreter uit te werken. Zo lukte het om goede afspraken en een goed functionerend netwerk van samenwerkingspartners op te zetten. Kortom: Tel mee met Taal vergemakkelijkt het proces van het opstellen van afspraken en zorgde voor een basis voor het uitvoeren van activiteiten.

Alle regionale taalakkoorden hebben aandacht voor verschillende doelgroepen, zoals (laagtaalvaardige) ouders, werknemers en werkzoekenden. Daarnaast is er verschillend per regio bijvoorbeeld ook aandacht voor jongeren zonder startkwalificatie, niet of moeilijk leerbare mensen, mensen met een (licht) verstandelijke beperking, laaggeletterden met een migratieachtergrond, en senioren. Binnen vrijwel alle regionale taalakkoorden worden de domeinen gezin, onderwijs en werk expliciet onderscheiden, en worden taalactiviteiten uitgevoerd die specifiek op elk van de domeinen gericht zijn. Ook worden er binnen de regio's verbanden gelegd tussen de verschillende domeinen om te komen tot een integrale benadering van laagtaalvaardigheid. Hierbij worden activiteiten gericht op kinderen (preventie) ook gekoppeld met activiteiten gericht op het verminderen van laagtaalvaardigheid onder volwassenen.

Het aantal samenwerkingspartners per taalakkoord varieert van ongeveer 10 tot 50. Terugkerende typen diensten en organisaties in ieder taalakkoord zijn gemeenten, bibliotheken, taalaanbieders en

welzijnsorganisaties. Binnen vrijwel alle taalakkoorden zijn dezelfde typen afspraken geformuleerd, waaronder het in kaart brengen van het bestaande taalaanbod, opzetten van Taalhuizen en/of Taalpunten, trainen van professionals in het herkennen en doorverwijzen van laaggeletterden, werven en opleiden van taalvrijwilligers, organiseren van bijeenkomsten en het onderling uitwisselen en vergroten van kennis en expertise omtrent laaggeletterdheid. Het samenwerken van meerdere type partijen binnen regionale taalakkoorden draagt bij aan de mogelijkheid te komen tot een integrale aanpak van laagtaalvaardigheid. We zien in alle regio's met een taalakkoord partijen deelnemen die actief zijn op verschillende domeinen / leefgebieden van laagtaalvaardigen. Door het opstarten en uitbouwen van regionale akkoorden te ondersteunen, draagt Tel mee met Taal ook bij aan de ontwikkeling van integrale aanpakken.

In totaal is per 15 augustus 2017 aan 177 werkgevers een stimuleringsregeling toegekend ten behoeve van **taalscholing op de werkvloer** voor laagtaalvaardige werknemers. Tel mee met Taal heeft er hiermee van bijgedragen dat ruim 2.500 werknemers een taal cursus volgen. De werkgevers zijn actief in uiteenlopende economische sectoren, waaronder de industrie en jeugd en kinderopvang. Opvallend is het grote aantal kleinere en middelgrote bedrijven dat een beroep doet op de regeling. Doorgaans zijn het juist de grotere bedrijven die investeren in de taalontwikkeling van medewerkers. Bij veel van de taalscholingsprogramma's wordt gewerkt met een mix van leervormen ("blended learning"), waarbij de cursisten zowel klassikale lessen volgen (scholing in groepsverband) als individuele begeleiding krijgen van een externe docent of taalcoach (maatwerk). De focus van de taalscholingsprogramma's ligt doorgaans op situaties (thema's) op de werkvloer; zo wordt er bijvoorbeeld gewerkt met rollenspellen. De taalscholingsprogramma's hebben doorgaans als doel om betere communicatie te bevorderen, zodat de mensen op de werkvloer elkaar beter kunnen begrijpen en zodat werknemers beter kunnen functioneren.

Er is grote interesse van werkgevers in het stimuleringsbudget. Er is een duidelijke interesse of behoefte bij een deel van de bedrijven om in te zetten op de taalontwikkeling van hun medewerkers. De totale vraag naar de financiële bijdragen was dan ook groter dan de omvang van de beschikbare middelen in 2017. Voor de subsidieaanvragen vanaf omstreeks juni 2017 van zowel regionale taalakkoorden en samenwerkingsverbanden als werkgevers is er geen budget meer beschikbaar. Het betreft 65 aanvragen. Het is de bedoeling dat in 2018 Tel mee met Taal weer een stimuleringsbudget wordt aangeboden.

Het streven is dat 300 werkgevers/branches zich in 2018 hebben aangesloten bij het **Taalakkoord Werkgevers** en/of een regionaal taalakkoord. Vanaf januari 2015 tot augustus 2017 hebben 175 partijen het landelijke Taalakkoord Werkgevers ondertekend; 112 werkgevers, 19 branches en 44 taalaanbieders. Met nog anderhalf jaar tot het einde van 2018 heeft tot nu toe ruim de helft van het beoogde aantal partijen het akkoord ondertekend. Daarmee is het nog niet duidelijk of het gestelde doel van 300 partijen in 2018 gehaald kan worden.

Bijlage – Beschrijvingen regionale taalakkoorden

Naam:	Bondgenootschap Parkstad voor Geletterdheid
Type:	Convenant
Taalakkoord gesloten op:	<ul style="list-style-type: none"> • 11 december 2012; • Nieuw (vervolg)convenant ondertekend op 26 juni 2017.
Activiteiten gestart in:	2012
Arbeidsregio:	Zuid-Limburg
Samenwerkingspartijen en rollen:	<ul style="list-style-type: none"> • Cubiss Limburg: helpt met strategie en aanpak laaggeletterdheid binnen taalnetwerken; onderzoek voor bibliotheken, gemeenten en bedrijven; • Bibliotheken: Brunssum, Kerkrade e.o., Landgraaf-Onderbanken, Nuth: vervullen functie van Taalhuis; • Gemeenten Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Onderbanken, Simpelveld, Voerendaal: verbeteren toeleiding naar taalaanbod; • Intergemeentelijke Sociale Dienst Brunssum, Onderbanken en Landgraaf (ISD BOL): hebben hun consultants laten trainen in het herkennen van laaggeletterdheid; • Relim: creëert meer bewustwording; biedt actief scholing en begeleiding van al haar medewerkers aan; • UWV Werkbedrijf Zuid-Limburg: bewustwording binnen eigen organisatie; stimuleert deelname aan activiteiten bij klanten; • Kinderopvang en peuterspeelzaalwerk Heerlen, Kerkrade/Parkstad, Landgraaf, Voerendaal: lichten medewerkers voor in herkenning en verwijzing laaggeletterde ouders; VVE-programma's. <p>Overige samenwerkingspartners:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stichting ABC Afdeling Limburg, Stichting Lezen & Schrijven (rayon Limburg), GGD Zuid-Limburg, Rabobank Parkstad Limburg, Arcuscollege unit Educatie/Trajectbureau, CMWW Brunssum-Onderbanken, Werkvoorzieningsschap Oostelijk Zuid-Limburg (WOZL), Leene Communicatie Academie, VluchtelingenWerk Zuid-Nederland (Heerlen), Ossel schoonmaakbedrijf; • Welzijnsorganisaties: Welzijnsgroep Parkstad, Welsun Landgraaf, Meander Hulp Thuis. <p>Daarnaast heeft SCHUNCK een akkoord gesloten met het PO; het is de intentie om samen te werken, maar het PO is nog geen partner van het taalakkoord. Een van de eerste acties van het nieuwe bestuur is om het PO actief bij het bondgenootschap te betrekken en alles in het werk te stellen om hen te motiveren om toe te treden.</p> <p>Tot juni 2017 hebben Cubiss en SCHUNCK zorg gedragen voor onderlinge afstemming binnen het taalakkoord. Vanaf juni 2017 draagt het nieuwe bestuur van het bondgenootschap zorg voor de onderlinge afstemming en de uitvoering van het activiteitenplan. Het bestuur wordt gevormd door de WOZL, ISD BOL, de gemeenten Heerlen en Kerkrade, Arcuscollege, Rabobank Parkstad Limburg en SCHUNCK.</p>

Naam: Bondgenootschap Parkstad voor Geletterdheid	
Doelgroep(en):	Brede doelgroep: van peuters (kinderopvang), kinderen en ouders tot volwassenen.
Op welk(e) domein(en) richt het akkoord zich: <i>Werk, gezin, onderwijs en zorg</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Werk: bedrijven worden gemotiveerd om de eigen laaggeletterde werknemers op te sporen en hen te stimuleren een opleiding te volgen; WOZL en Relim organiseren scholing in het eigen open leercentrum; • Gezin: focus ligt mede op taalplezier voor (jonge) kinderen en ouders; • Onderwijs: het bondgenootschap zal afspraken maken met onderwijsinstellingen over een passend opleidingsaanbod; • Zorg: welzijnsinstellingen zijn betrokken bij de opsporing van laaggeletterden, het organiseren van taalgroepen in de wijken en de doorverwijzing naar formeel en non-formeel aanbod van de partners.
Doelstellingen:	<p>De ambitie van de partners is om het vastgestelde resultaat van het voorgaande kalenderjaar steeds met tenminste 10% te verhogen; dus het aantal activiteiten en deelnemers van het voorgaande kalenderjaar, plus 10%; voor ieder jaar. Voor ieder jaar worden de concrete aantallen en/of percentages benoemd in het activiteitenplan.</p> <p>De basisaantallen en -percentages (van/in het jaar 2017) worden vastgesteld via een nulmeting, die inzicht moet geven in het bereik en de effecten van de activiteiten.</p>
Afspraken over:	<ul style="list-style-type: none"> • Stimuleren van bewustwording over laaggeletterdheid bij cliënten en/of werknemers; • Stimuleren van werknemers en vrijwilligers om laaggeletterdheid te herkennen en door te verwijzen naar geschikte taalcursussen; • Helpen met het organiseren van taalcursussen op de werkvloer; • Pilots uitvoeren van innovatieve manieren om cursisten te werven; • Organiseren van formele en informele taalcursussen; • Organiseren van taalactiviteiten voor kinderen en volwassenen voor meer taalplezier; • Onderzoeken van mogelijkheden om beschikbare budgetten en subsidies met elkaar te verbinden; • Werven van taalambassadeurs, taalvrijwilligers en taalcoaches; • Ontwikkelen, uitrollen en up-to-date houden van een educatieve kaart waarop het taalaanbod overzichtelijk wordt gepresenteerd; • Toegankelijk maken/ aanbieden van leesmaterialen en leermiddelen voor laaggeletterden.
Verbinding tussen preventie en bestrijden:	<p>Laaggeletterdheid verminderen door bekendheid te geven aan het probleem, laaggeletterden te helpen de weg te vinden naar een taalcursus, en zorg te dragen voor voldoende formeel én informeel taalonderwijs.</p> <p>Laaggeletterdheid voorkómen door taalplezier bij kinderen en volwassenen te stimuleren.</p>
Aanleiding(en):	Al vóór 2012 werkten SCHUNCK en Cubiss samen in de aanpak van laaggeletterdheid. Er werden bijeenkomsten georganiseerd voor beleidsmedewerkers, welzijnsorganisaties, etc. Al snel onderkenden de partijen een gezamenlijk probleem te hebben en daar gezamenlijk de

Naam:	Bondgenootschap Parkstad voor Geletterdheid
	<p>schouder onder te willen zetten. Cubiss kreeg de opdracht van de wethouders van de gemeenten Heerlen en Kerkrade om samen met SCHUNCK de samenwerking te formaliseren. Dit resulteerde in een convenant in december 2012.</p>
Bijdrage Tel mee met Taal:	<p>Ook zonder Tel mee met Taal zou er een vervolgconvenant zijn getekend. Wel bracht Tel mee met Taal het voordeel met zich mee dat de regierol nu duidelijker bij gemeenten ligt, aldus de contactpersoon van Stichting Lezen & Schrijven. De samenwerking is nu meer onderbouwd en dus ook minder vrijblijvend. Zo lukte het om, met de ondertekening van het nieuwe convenant, tot een nieuw en groter bestuur te vormen.</p>
Financiering en stimuleringsbijdrage: <i>Is er een aanvraag ingediend voor stimuleringsbijdrage Tel mee met Taal, en waarom wel/niet?</i>	<p>Het bondgenootschap heeft geen eigen budget; activiteiten worden door de partners zelf gefinancierd. Het nieuwe bestuur heeft medio juni 2017 stimuleringsbijdrage aangevraagd.</p>
Inzet stimuleringsbijdrage: <i>Voor welke (typen) activiteiten wordt de stimuleringsbijdrage Tel mee met Taal aangevraagd/ingezet?</i>	<p>Het bondgenootschap wil 8 korte filmpjes maken (één per gemeente) waarin laagdrempelig, en liefst door ervaringsdeskundigen zelf, laaggeletterdheid bespreekbaar gemaakt wordt aan de hand van andere thema's, zoals gezondheid, sport, armoede c.q. geldzaken, etc. Hierin wordt ook verwezen naar Taalhuis Parkstad (voor laaggeletterden, professionals en andere mogelijke betrokkenen).</p>
Proces totstandkoming akkoord: <i>Hoe evalueren de partners van een taalakkoord het proces waarin de afspraken tot stand kwamen?</i>	<p>Bij het oude convenant was het lastig om mensen te vinden voor het bestuur; er waren destijds maar twee bestuursleden. Nu zit er een grote groep in het bestuur, met mensen vanuit verschillende organisaties. De verbondenheid is groter (zie bijdrage Tel mee met Taal), aldus de contactpersoon van Stichting Lezen & Schrijven.</p>
Hoe verloopt de samenwerking in de praktijk:	<p>De bondgenoten komen minimaal 4 keer per jaar bij elkaar voor overleg. Gezamenlijke activiteiten worden in klein verband voorbereid en uitgevoerd. In het overleg vindt terugkoppeling plaats en wordt er in breder verband geëvalueerd.</p> <p>Volgens de contactpersoon van Stichting Lezen & Schrijven zoeken de organisaties elkaar goed op, vaak heel spontaan. Voorbeelden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rabobank, peuterspeelzalen en een afdeling m.b.t. gewicht van jongeren hebben samen een prentenboekje uitgebracht dat alle kinderen hebben gekregen; • Rabobank hiep mensen in een leeskring om plantjes op de markt te brengen, Rabobank hielp hen ermee met het zetten van de juiste stappen; • Relim zorgde ervoor dat een vrijwilliger een leeskring begeleidt in de pauzes van werknemers.

Naam: Bondgenootschap Parkstad voor Geletterdheid	
Tot nu toe behaalde resultaten:	In september 2015 zijn 4 bibliotheken gestart met taalhuizen. De activiteiten zijn gegroeid en worden goed bezocht (het aantal deelnemers stijgt). Deelnemers bezoeken de activiteiten erg trouw en zijn er erg tevreden over. Bij alle partners binnen het bondgenootschap hebben trainingen herkennen en doorverwijzen plaatsgevonden. Deze worden regelmatig herhaald om de thematiek bij medewerkers op het netvlies te houden.
Plannen voor de toekomst: <i>In hoeverre zijn de betrokken partners voornemens om hun partnerschap na 2018 te continueren? En in welke vorm?</i>	Het nieuwe convenant geldt voor de periode 2017-2021.

Naam: Bondgenootschap voor een geletterdheid Drenthe	
Type:	Convenant
Taalakkoord gesloten op:	9 september 2013 (taalakkoord Tel mee met Taal op 7 september 2015)
Activiteiten gestart in:	2013
Arbeidsregio:	Drenthe (grotendeels), daarnaast enkele gemeenten binnen de arbeidsmarktregio's Groningen en IJsselvechtstreek.
Samenwerkingspartijen en rollen:	In projectgroep: <ul style="list-style-type: none"> • Stichting Lezen & Schrijven: biedt ondersteuning in de vorm van communicatie- en promotiemateriaal, lesmateriaal, Taalmeter etc.; • Gemeenten (afwisselend deelname): Aa en Hunze, Assen, Borger-Odoorn, Coevorden, De Wolden, Emmen, Hoogeveen, Midden Drenthe, Meppel, Noordenveld, Tynaarlo: inzet Taalmeter; onderwerp laaggeletterdheid breed agenderen (bewustzijn creëren); • ROC's: Alfa-college en Drenthe College: extra taalaanbod voor jongeren zonder diploma; • Biblionet Drenthe: werkt samen met VVE, PO en VO in het kader van BoekStart en dBOS; werkt samen met consultatiebureau voor BoekStart Baby's. Overige partners: <ul style="list-style-type: none"> • Provincie Drenthe: verstrekt middelen; • Bibliotheken: Aa en Hunze/Noordenveld, Assen, Borger-Odoorn/Westerveld, Coevorden/De Wolden, Emmen, Hoogeveen, Meppel/Midden Drenthe, Tynaarlo; • Zorginstellingen en welzijnsorganisaties: Tinten Welzijnsgroep, Stichting Welzijn Mensenwerk, Welzijnswerk Midden Drenthe, Stichting Welzijnswerk Hoogeveen, Buurtsupport Emmen, de Trans, Leger des Heils: bieden workshops voor professionals; • Voorschoolse voorzieningen: kinderopvang ASKA, peuterspeelzaalwerk SPA; • Volksuniversiteiten: Emmen, Hoogeveen, Steenwijkerland/Meppel; • Instituten: Dagnall Talen Instituut, Educatie Plus, Pliieger training Assen; • Werkbedrijven: VNO-NCW Noord, Werkplein Drentsche Aa;

Naam: Bondgenootschap voor een geletterdheid Drenthe	
	<ul style="list-style-type: none"> • SWV-bedrijven: Alescon, Emco, Reestmond; • Bedrijven: Hoomark verpakkingen, Café Lodewijk Napoleon, Landhuishotel, restaurant Rikus; • Penitentiare Inrichting Veenhuizen; • Stichting Samenwerking Beroepsonderwijs Bedrijven; • RTV Drenthe; • Garage TDI (theater); • Rotary Club Assen Noord; • Woonzorg Nederland. <p>De projectgroep is verantwoordelijk voor de uitvoering van incidentele activiteiten (enkele keren per jaar), waaronder in de Week van de Alfabetisering. De projectgroep schrijft het beleidsplan/uitvoeringsplan en is verantwoordelijk voor de jaarrapportage.</p>
Doelgroep(en):	Jongvolwassenen, laagopgeleide ouders, laaggeletterde werknemers, laagopgeleide vrouwen (30-55 jaar), laaggeletterde 50-plussers.
Op welk(e) domein(en) richt het akkoord zich: <i>Werk, gezin, onderwijs en zorg</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Werk: focus op bewustzijn laaggeletterdheid onder werkgevers en contact leggen met laaggeschoolde werknemers; • Gezin: focus op taalstimulering en leesbevordering voor kinderen en ouders d.m.v. programma's; • Onderwijs: extra taalaanbod vanuit ROC's voor jongeren zonder diploma; samenwerking met PO en VO voor programma's als BoekStart en dBOS; • Zorg: focus op bewustzijn laaggeletterdheid onder gezondheidszorgmedewerkers.
Doelstellingen:	<ul style="list-style-type: none"> • In de periode van 2015-2018 beginnen in de provincie Drenthe tenminste 3.300 nieuwe deelnemers aan een taaltraject; in de periode t/m 2020 gaat het om 5.500 deelnemers (10% van de laaggeletterden); • Er worden minimaal 400 taalvrijwilligers opgeleid; • In 2018 worden in Drenthe totaal rond de 30.000 jonge kinderen tot en met de basisschoollleeftijd bereikt met leesbevorderingsactiviteiten; • Eind 2018 wordt 100% van de ouders met pasgeboren baby's geïnformeerd en wordt 55% van de baby's via hun ouders actief bereikt.
Afspraken over:	<ul style="list-style-type: none"> • Opzetten van taalinfrastructuren (op gemeentelijk niveau) conform de werkwijze Taal voor het Leven; • Opzetten van Taalpunten en Taalhuizen in elke gemeente, waarmee vanuit het perspectief van de verschillende doelgroepen een specifiek maatwerkeraanbod te organiseren dat aansluit bij de persoonlijke situatie en mogelijkheden van de laaggeletterden; • Werven en opleiden van taalvrijwilligers; • Vereenvoudigen van de eigen communicatiematerialen; • Organiseren van activiteiten om het onderwerp bespreekbaar te maken en het lezen en schrijven te bevorderen; • Leveren van bijdragen aan het bondgenootschap door middel van kennisdeling, inspiratie, facilitering en onderzoek;

Naam: Bondgenootschap voor een geletterdheid Drenthe	
	<ul style="list-style-type: none"> • Specifieke afspraken maken met gemeenten over de lokale aanpak m.b.t. herkennen en doorverwijzen van laaggeletterden en gebruik van instrumenten (zoals de Taalmeter); • Aandacht voor laaggeletterdheid op de werkvloer.
Verbinding tussen preventie en bestrijden:	<p>Laaggeletterdheid voorkomen door taalstimulering en leesbevordering voor kinderen en hun ouders.</p> <p>Laaggeletterdheid bestrijden voor alle overige domeinen.</p>
Aanleiding(en):	Een combinatie van een initiatief van meerdere organisaties en een bevlogen voorzitter van de stuurgroep, Eric van Oosterhout (destijds burgemeester gemeente Aa en Hunze, thans burgemeester gemeente Emmen) die graag werk maken van de aanpak van laaggeletterdheid, aldus de contactpersoon van het ROC Drenthe College.
Bijdrage Tel mee met Taal:	Met de introductie van Tel mee met Taal zijn nieuwe/aanvullende doelstellingen geformuleerd. De doelstellingen van het bondgenootschap sluiten aan bij de doelstellingen van Tel mee met Taal.
Financiering en stimuleringsbijdrage: <i>Is er een aanvraag ingediend voor stimuleringsbijdrage Tel mee met Taal, en waarom wel/niet?</i>	<p>De eigen middelen van partners worden ingezet.</p> <p>Daarnaast stelt de provincie Drenthe middelen beschikbaar. Dit geld is/wordt (mede) gebruikt voor het maken van boekjes voor het bereiken van laaggeletterden. er wordt wel subsidie gevraagd vanuit de provincie.</p> <p>Tot slot is rond juni 2017 een stimuleringsbijdrage aangevraagd voor de pilot Klantreis van de laaggeletterde (nog niet toegekend). Met lokale professionals en vertegenwoordigers uit de doelgroep moet de klantreis in kaart worden gebracht: welke reis legt een laaggeletterde af, van vindplaats tot aan het passende taaltraject dat verbinding maakt met een vorm van participatie? Daarnaast moet de pilot helpen om de samenwerking in de taalketen te vergroten en versterken.</p>
Inzet stimuleringsbijdrage: <i>Voor welke (typen) activiteiten wordt de stimuleringsbijdrage Tel mee met Taal aangevraagd/ingezet?</i>	Zie hierboven.
Hoe verloopt de samenwerking in de praktijk:	<p>In elke gemeente is een goede samenwerking tussen verschillende partners tot stand gekomen of geïntensiveerd. In sommige gevallen zijn (naar voorbeeld van het provinciale Bondgenootschap) plaatselijke allianties gesloten. Volgens de contactpersoon van het ROC Drenthe College is het bondgenootschap verworden tot een organisch netwerk waarin de partijen elkaar goed weten te vinden.</p> <p>De projectgroep vergadert 4 keer per jaar.</p>

Naam: Bondgenootschap voor een geletterdheid Drenthe	
Tot nu toe behaalde resultaten:	Eind 2017 is in alle gemeenten een Taalhuis of Taalpunt opgezet. Uitgebreide resultaten m.b.t. de geformuleerde doelstellingen zijn te vinden in de jaaroverzichten van het bondgenootschap.
Plannen voor de toekomst: <i>In hoeverre zijn de betrokken partners voornemens om hun partnerschap na 2018 te continueren? En in welke vorm?</i>	Er is geen eindtermijn van het bondgenootschap. Volgens de contactpersoon van het ROC Drenthe College zal de samenwerking in de aanpak van laaggeletterdheid waarschijnlijk blijven bestaan, maar is de precieze vorm nog onduidelijk.

Naam: Taal voor het Leven West-Brabant	
Type:	Samenwerkingsverband
Taalakkoord gesloten op:	1 september 2014 (dit convenant is meerdere malen aangevuld)
Activiteiten gestart in:	2010 (vanaf 2012 als een soort bondgenootschap met bibliotheken, gemeenten, ROC, WVS en UWV)
Arbeidsregio:	West-Brabant
Samenwerkingspartijen en rollen:	<p>Stuurgroep (projectleiding):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bibliotheken: Breda, Markiezaat (Bergen op Zoom), VANnU (Roosendaal, Halderberge, Moerdijk, Zundert en Rucphen), Theek 5 (Drimmelen, Geertruidenberg, Oosterhout), Altena (Werkendam); • Cubiss; • Centrumgemeente Breda (adviserend lid). <p>Overige partners: WVS-groep, ATEA-groep, UWV Werkbedrijf, ROC Kellebeek, GGD West-Brabant, Stichting Lezen & Schrijven (rayon Brabant), BredaTaal, Breda Actief, Stichting Maatschappelijke Opvang Breda, WijZijn Traverse Groep, Stichting Samen Werken, EBC, Voorwaartz, Stadlander, Stichting ABC, Vrouwen Integratie Vandaag.</p>
Doelgroep(en):	Laaggeletterde volwassenen.
Op welk(e) domein(en) richt het akkoord zich: <i>Werk, gezin, onderwijs en zorg</i>	De activiteiten zijn opgedeeld in drie onderdelen (volgens de structuur van Tel mee met Taal): Taal & Gezondheid, Taal & Gezin, en Taal & Werk.
Doelstellingen:	<ul style="list-style-type: none"> • 650 laaggeletterden per jaar bereiken en voor hen (taal)activiteiten aanbieden; • Bewustwording binnen de regio m.b.t laaggeletterdheid vergroten.
Afspraken over:	<ul style="list-style-type: none"> • Oprichten van Taalhuizen in het werkgebied van iedere bibliotheek; • Vinden, binden en opleiden van taalvrijwilligers; • Inzetten van de Taalmeter.

Naam: Taal voor het Leven West-Brabant	
Nieuwe (taal)activiteiten:	<ul style="list-style-type: none"> • Klik & Tik (digitale vaardigheden en sociale media); • Digisterker (begeleiding in het werken met DigiD); • Taal-oefengroep; • UWV Werk.nl.
Verbinding tussen preventie en bestrijden:	Het taalakkoord is gericht op het bestrijden van laaggeletterdheid.
Aanleiding(en):	Op 10 september 2013 werd een intentieverklaring ondertekend door verschillende partijen om een extra impuls in West-Brabant te geven aan de aanpak van laaggeletterdheid. Deze samenwerking was aanvullend op een reeds bestaand convenant over de periode 2010 tot 2015 van de West-Brabantse gemeenten met het ROC om activiteiten te organiseren voor laaggeletterden. Vervolgens heeft Stichting Lezen & Schrijven de partners extra ondersteuning aangeboden in het kader van Taal voor het Leven in 2014 (op het gebied van deskundigheidsbevordering en gebruik van materialen), omdat West-Brabant werd gezien als best practice.
Bijdrage Tel mee met Taal:	Volgens de contactpersoon van de Nieuwe Veste werken de partijen gestructureerder dankzij Tel mee met Taal. Er is meer uniformiteit en hogere kwaliteit onder de activiteiten.
Financiering en stimuleringsbijdrage: <i>Is er een aanvraag ingediend voor stimuleringsbijdrage Tel mee met Taal, en waarom wel/niet?</i>	<p>De activiteiten worden gefinancierd met eigen middelen van partners, WEB-gelden (sinds 2015) en een innovatiesubsidie vanuit de gemeente Bergen op Zoom.</p> <p>Daarnaast is in 2016 een Erasmus+-subsidie toegekend voor de taalhuizen (een vervolgaanvraag is ingediend voor de periode t/m 2019). Deze Europese subsidie staat in het teken van leven lang leren (volwasseneneducatie) en het delen van best practices op dit gebied.</p> <p>Er is (vooralsnog) geen stimuleringsbijdrage Tel mee met Taal aangevraagd, omdat de huidige gelden voldoende zijn, aldus de contactpersoon van de Nieuwe Veste.</p>
Hoe verloopt de samenwerking in de praktijk:	<p>Volgens de contactpersoon van de Nieuwe Veste verliep de samenwerking steeds stroever naarmate meer organisaties aansloten bij het convenant. Daarom was ervoor gekozen om de activiteiten op te delen in drie onderdelen (zie hierboven).</p> <p>Bij de uitwerking van activiteiten worden er projectgroepen/ werkgroepen geformeerd. Partners bekijken steeds vanuit hun eigen organisatie wat zij kunnen bijdragen, wat een overeenkomst mogelijk maakt waarbij duidelijk is wat de taken en verwachtingen van de partners zijn. Volgens de contactpersoon van de Nieuwe Veste verloopt de samenwerking hierbij organisch, met korte lijnen.</p> <p>Er vindt 3 keer per jaar een partneroverleg plaats.</p>
Tot nu toe behaalde resultaten:	<ul style="list-style-type: none"> • Jaarlijks worden 650 tot 750 deelnemers in verschillende activiteiten bereikt;

Naam: Taal voor het Leven West-Brabant	
	<ul style="list-style-type: none"> • Jaarlijks worden er trainingen georganiseerd m.b.t. het herkennen van laaggeletterdheid bij een organisatie in de regio.
Plannen voor de toekomst: <i>In hoeverre zijn de betrokken partners voornemens om hun partnerschap na 2018 te continueren? En in welke vorm?</i>	Ongeacht de formele status zijn de partners het eens dat de samenwerking zal worden voortgezet, aldus de contactpersoon van de Nieuwe Veste. Hierbij is de ambitie om de samenwerking te verbreden naar overige essentiële vaardigheden (bijv. werknemersvaardigheden, gezondheidsvaardigheden, sociale vaardigheden).

Naam: Bondgenootschap voor Geletterdheid Gemeente Venlo	
Type:	Convenant
Taalakkoord gesloten op:	8 september 2016
Activiteiten gestart in:	2016
Arbeidsregio:	Noord-Limburg
Samenwerkingspartijen en rollen:	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeente Venlo: verstrekt subsidies; regiehouder; • Stichting Lezen & Schrijven (rayon Limburg): toegang tot Basismeters, Taalzoeker en Toetsenbank; biedt trainingen en lesmateriaal aan; • BredeBieb Venlo: vestigt het Taalhuis; levert Taalhuiscoördinator; • ROC Gilde Opleidingen: levert Taalconsulent; • Stichting Groen Licht; • Volksuniversiteit Venlo; • Taalcoaches Venlo; • Stichting Wel.kom; • GGD Noord- en Midden-Limburg; • Assist Wijkwerk; • BCO-Onderwijsadvies.
Doelgroep(en):	<ul style="list-style-type: none"> • Jongeren zonder startkwalificatie; • Mensen met (grote) afstand tot de arbeidsmarkt; • Mensen met onvoldoende geletterdheid en basisvaardigheden; • Laaggeletterde allochtonen; • Niet of moeilijk leerbare mensen; • Mensen met een (licht) verstandelijke beperking; • Gepensioneerden met onvoldoende taalvaardigheid.
Op welk(e) domein(en) richt het akkoord zich: <i>Werk, gezin, onderwijs en zorg</i>	Partijen vanuit de verschillende domeinen zijn aangesloten bij het bondgenootschap.
Doelstellingen:	2017: <ul style="list-style-type: none"> • 200 taalvragers NT2 en 50 taalvragers NT1 zijn doorverwezen naar een taalaanbieder; • 30 nieuwe vrijwilligers zijn geschoold;

	<ul style="list-style-type: none"> • 1-2 taalspecialist(en) is/zijn aangesteld; • Taalhuis Venlo wordt geopend; • Het aantal samenwerkingspartners is uitgebreid met vijf; • Twee bedrijven hebben zich aangesloten bij de alliantie; • Een onderzoek is gedaan naar de behoefte aan taalpunten in de wijken.
Afspraken over:	<ul style="list-style-type: none"> • Herkennen van laaggeletterden en ze doorverwijzen naar een cursus; • Inzetten van de Basismeters; • Aanvullen van de Taalzoeker; • Opleiden van vrijwilligers; • Oprichten van een Taalhuis; • Vereenvoudigen van de eigen communicatiematerialen van laaggeletterden; • Versterken van preventieve activiteiten van de onderwijsinstellingen binnen het bondgenootschap en het stimuleren van taal- en leesplezier; • Organiseren van activiteiten om het onderwerp bespreekbaar te maken; • Kennisdeling, inspiratie en onderzoek.
Nieuwe (taal)activiteiten:	<ul style="list-style-type: none"> • Het Taalhuis in Venlo is gestart in november 2016 (proefperiode) en in maart 2017 officieel geopend. Laaggeletterden worden doorgaans doorverwezen naar het Taalhuis. Hier wordt gekeken wat het beste bij iemand past. De contactpersoon van Stichting Lezen & Schrijven noemt als belangrijk voordeel dat verschillende organisaties fysiek samenkomen, wat de doorverwijzing vergemakkelijkt; • Voorbeelden van activiteiten in het Taalhuis zijn het Taalcafé en leesclubjes. Ook kunnen cursisten en vrijwilligers hier 1-op-1 aan de slag; • Ook worden vrijwilligers in de wijken zelf ingezet om mensen ter plekke te vinden en te begeleiden.
Verbinding tussen preventie en bestrijden:	<p>Laaggeletterdheid bestrijden door bekendheid te geven aan het probleem en laaggeletterden te helpen de weg te vinden naar een cursus.</p> <p>Laaggeletterdheid voorkómen door taal- en leesplezier bij kinderen en volwassenen te stimuleren.</p>
Aanleiding(en):	<p>In het kader van de landelijke opdracht Taal voor het Leven (onderdeel van Tel mee met Taal) heeft Stichting Lezen & Schrijven geprobeerd om aandacht te vestigen op het thema laaggeletterdheid. Voorheen was hier volgens de contactpersoon van Stichting Lezen & Schrijven weinig aandacht voor, mede omdat er binnen de gemeente Venlo frequent van ambtenaar werd gewisseld, waardoor er nauwelijks activiteiten werden opgezet en doorgepakt.</p>
Bijdrage Tel mee met Taal:	<p>Volgens de contactpersoon van Stichting Lezen & Schrijven heeft Tel mee met Taal een belangrijke boost gegeven. Dit heeft er allereerst mee te maken dat het een opdracht vanuit het Rijk betreft, wat een signaal afgeeft. Omdat het programma tevens onder 3 ministeries valt i.p.v. één, voldeden partijen uit verschillende domeinen zich aangesproken en stonden ze open voor deelname en samenwerking.</p>

Financiering en stimuleringsbijdrage: <i>Is er een aanvraag ingediend voor stimuleringsbijdrage Tel mee met Taal, en waarom wel/niet?</i>	De activiteiten worden gefinancierd met middelen vanuit de bibliotheek, de gemeente Venlo en de provincie Limburg. Daarnaast WEB-gelden. Er is geen stimuleringsbijdrage Tel mee met Taal aangevraagd, om twee redenen (aldus de contactpersoon van Stichting Lezen & Schrijven): <ul style="list-style-type: none"> • De aanvraag zou de partijen veel meer werk kosten dan dat de subsidie zou opleveren; • De partijen willen het liever op hun eigen manier doen i.p.v. allerlei aanpassingen doen om aan de precieze voorwaarden te voldoen.
Hoe verloopt de samenwerking in de praktijk:	Ondanks dat er voorheen weinig tussen de partijen werd samengewerkt, verloopt de samenwerking volgens de contactpersoon van Stichting Lezen & Schrijven goed. Zo vindt er bijvoorbeeld meer kennisdeling over taalonderwijs plaats tussen partijen in het onderwijs.
Tot nu toe behaalde resultaten:	Volgens de contactpersoon van Stichting Lezen & Schrijven is er onder de betrokken (hulp)medewerkers meer bewustzijn over laaggeletterdheid, en is er voldoende aanbod van begeleiding (ook vanuit vrijwilligers). Het aantal cursisten is echter nog niet toegenomen; het gaat nog mondjesmaat. Volgens de contactpersoon van Stichting Lezen & Schrijven ligt dit aan de langere aanlooptijd die NT1'ers nodig hebben en door schaamte/taboe rondom hun vaardigheden.
Plannen voor de toekomst: <i>In hoeverre zijn de betrokken partners voornemens om hun partnerschap na 2018 te continueren? En in welke vorm?</i>	Volgens de contactpersoon van Stichting Lezen & Schrijven hangt de toekomst van de activiteiten en samenwerking (grotendeels) af van de gemeente Venlo. De gemeente kampt met financiële tekorten en er zijn in 2018 gemeenteraadsverkiezingen. Daarnaast is er onduidelijkheid over de WEB-gelden in de toekomst.

Naam:	Convenant aanpak laaggeletterdheid arbeidsmarktregio Helmond-De Peel
Type:	Convenant
Taalakkoord gesloten op:	7 september 2015
Activiteiten gestart in:	Juni 2015
Arbeidsregio:	Helmond-De Peel
Samenwerkingspartijen en rollen:	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeenten Helmond (trekkersrol), Deurne, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Laarbeek, Someren en Asten; • Bibliotheken Helmond-De Peel, De Lage Beemden, Dommeldal: vervullen functie van Taalhuis/Taalpunt (i.s.m. partners); brengen doelgroepen, behoeften en taalaanbod in beeld; • Werkgeversorganisaties: UWV Werkbedrijf, Senzer (voormalig Atlant Groep en Werkgeversplein regio Helmond), Servicepunt Leren en Werken: organiseren trainingen herkennen en doorverwijzen voor werkgevers;

Naam:	Convenant aanpak laaggeletterdheid arbeidsmarktregio Helmond-De Peel
	<ul style="list-style-type: none"> • Onderwijsinstellingen: ROC ter AA, Hogeschool De Kempel, Volksuniversiteit Helmond, SWV Helmond-Peelland VO; • Welzijnsorganisaties en maatschappelijke dienstverlening: LEVgroep, Onis Welzijn, VIERBINDEN, Stichting De Zorgboog, Platform JIJWIJ, MEE Zuid-Oost Brabant, Stichting Maatschappelijke Opvang Helmond; • Stichting Lezen & Schrijven (rayon Brabant): stelt lesmateriaal beschikbaar; biedt trainingen herkennen en doorverwijzen aan; • Stichting ABC: zet taalambassadeurs in. <p>Overige samenwerkingspartijen: Cubiss, Stichting Beter Lezen en Schrijven Helmond, Elkerliek Ziekenhuis, GGD Brabant-Oost, Stichting Leergeld, Lions Club, Rotaryclub Helmond, Stichting JIBB, Stichting Super Sociaal, Rabobank Helmond.</p> <p>Daarnaast zoeken gemeenten samenwerking op met werkgevers, peuterspeelzalen en PO.</p>
Doelgroep(en):	Op regionaal niveau worden geen specifieke doelgroepen genoemd. Op lokaal niveau heeft ieder gebied weer een eigen focus, afhankelijk van de omstandigheden in dat gebied. In Helmond zijn er o.a. aanmeldingen voor taalactiviteiten van mensen met een migrantenachtergrond (Nederlands als tweede taal); dit zou als specifieke doelgroep gezien kunnen worden.
Op welk(e) domein(en) richt het akkoord zich: <i>Werk, gezin, onderwijs en zorg</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Werk: taalakkoord zet in op betrokkenheid (in ieder geval bewustwording) van/bij werkgevers; • Gezin: taalakkoord ook gericht op ouders van (jonge) kinderen zodat zij thuis betere ondersteuning kunnen krijgen; (peuterspeelzalen en PO zijn echter nog geen partners binnen het convenant); • Onderwijs: enkele instellingen betrokken bij het taalakkoord; • Zorg: bewustwording van laaggeletterdheid bij medewerkers/professionals m.h.o.o. zorg en welzijn (van cliënten).
Doelstellingen:	Er worden geen harde cijfers genoemd m.b.t. aantallen te bereiken laaggeletterden. De ambities van de samenwerkingspartners worden steeds bepaald aan de hand van de beschikbare middelen, aldus de contactpersoon van de gemeente Helmond.
Afspraken over:	<ul style="list-style-type: none"> • Doorverwijzen van laaggeletterden naar taalaanbod; • Inzetten van de Taalmeter en Taalzoeker; • Inzetten op formeel en informeel onderwijs en zorgen voor een samenwerking tussen deze vormen; • Oprichten van Taalhuizen en Taalpunten; • Aanpassen van communicatiematerialen zodat ook laaggeletterden bereikt kunnen worden; • Benaderen van werkgevers m.h.o.o. informeren over laaggeletterdheid en/of aansluiting convenant; • Aanbieden van trainingen over herkennen en doorverwijzen van laaggeletterden; • Beschikbaar stellen van ruimte voor kleine groepen cursisten;

Naam: Convenant aanpak laaggeletterdheid arbeidsmarktregio Helmond-De Peel	
	<ul style="list-style-type: none"> • Onderling delen van kennis en expertise; • Vergroten van deskundigheid van professionals en vrijwilligers.
Nieuwe (taal)activiteiten:	<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn Taalhuizen opgezet in Helmond, Geldrop en Laarbeek (bibliotheek). In Gemert en Mierlo zal in september 2017 ook het Taalhuis officieel geopend worden; • Er is een nieuwe stichting opgericht: Stichting Beter Lezen en Schrijven Helmond. Vanuit deze stichting lopen een aantal (taal)cursussen; • Bij Senzer wordt de Taalmeter ingezet (voor bijv. mensen die een uitkering aanvragen). Het UWV Werkbedrijf is inmiddels getraind in het herkennen en doorverwijzen en maakt gebruik van contextgerichte vragen om laaggeletterdheid te signaleren; • De welzijnsorganisaties hebben ook de training herkennen en doorverwijzen gevolgd.
Verbinding tussen preventie en bestrijden:	Het taalakkoord is vooral gericht op het bestrijden van laaggeletterdheid.
Aanleiding(en):	Eind 2014 is er in de gemeente(raad) Helmond een motie ingediend, waarvan de strekking was dat er meer gedaan moest worden in de aanpak van laaggeletterdheid gedaan en dat er een convenant gesloten moest worden. Als partners werden genoemd: UWV, welzijnsorganisaties, onderwijsinstellingen, het CJG, huisartsenpraktijken en de gemeente. Als gevolg hiervan heeft de gemeente Helmond samenwerkingspartijen bij elkaar gebracht en is er een convenant ondertekend en een actieplan opgesteld.
Bijdrage Tel mee met Taal:	Volgens de contactpersoon van de gemeente Helmond is de inbreng vanuit Tel mee met Taal afkomstig geweest vanuit Stichting Lezen & Schrijven, die tevens aanwezig was bij de startbijeenkomst in juni 2015. Zo werd gebruik gemaakt van bestaande voorbeelden en middelen vanuit Taal voor het Leven, als (mogelijke) input voor dit regionale taalakkoord.
Financiering en stimuleringsbijdrage: <i>Is er een aanvraag ingediend voor stimuleringsbijdrage Tel mee met Taal, en waarom wel/niet?</i>	<p>Sommige activiteiten vanuit het Taalhuis kunnen worden gefinancierd met WEB-gelden. Voor de overige activiteiten (binnen de gemeente Helmond) heeft deze gemeente een budget beschikbaar gesteld, aldus de contactpersoon van de gemeente Helmond.</p> <p>In sommige gevallen leveren partijen een eigen bijdrage, bijvoorbeeld voor activiteiten in de eigen organisatie; hier gaat het echter om kleine bedragen.</p> <p>Voor de oprichting van de Taalhuizen is een stimuleringsbijdrage Tel mee met Taal aangevraagd en toegekend. Het gaat hier om de loop van 2016 en (begin) 2017.</p>
Inzet stimuleringsbijdrage: <i>Voor welke (typen) activiteiten wordt de stimuleringsbijdrage Tel</i>	Zie hierboven.

Naam: Convenant aanpak laaggeletterdheid arbeidsmarktregio Helmond-De Peel	
<i>mee met Taal aangevraagd/ingezet?</i>	
Proces totstandkoming akkoord: <i>Hoe evalueren de partners van een taalakkoord het proces waarin de afspraken tot stand kwamen?</i>	Volgens de contactpersoon van de gemeente Helmond moest er aanvankelijk (enige) energie worden gestoken in het motiveren van potentiële samenwerkingspartijen, en moest er veel worden uitgezocht. In de loop der tijd kregen de betrokkenen in de "kerngroep" steeds meer ruimte vanuit hun eigen organisatie om zich in te zetten voor het taalakkoord.
Hoe verloopt de samenwerking in de praktijk:	De contactpersoon van de gemeente Helmond heeft de ruimte om (veel) energie in het taalakkoord te steken. Het aantal samenwerkingspartijen is flink gegroeid; hierbij weten grote organisaties elkaar goed te vinden en zijn de activiteiten in deze organisaties al goed ingebed, maar daarnaast zijn er ook een aantal minder actieve partijen, aldus de contactpersoon van de gemeente Helmond. Er zijn tot nu toe meerdere netwerkbijeenkomsten georganiseerd met alle samenwerkingspartijen in het taalakkoord. Tijdens de laatste bijeenkomst kwam ter tafel dat het met zoveel partijen lastig kan zijn om elkaar te vinden, aldus de contactpersoon van de gemeente Helmond. Daarom vindt samenwerking meer op lokaal niveau plaats, zoals nu ook de insteek van de samenwerkingspartijen is; zo zijn er ook een aantal lokale convenanten opgesteld.
Tot nu toe behaalde resultaten:	Volgens de contactpersoon van de gemeente Helmond zijn er al veel acties uitgevoerd, die leiden tot betere samenwerking en meer bewustzijn over laaggeletterdheid. Daarnaast worden laaggeletterden nu beter op weg naar het taalaanbod geholpen. Verder kunnen de volgende resultaten van activiteiten worden weergegeven: <ul style="list-style-type: none"> • 5 extra klassen bij het ROC; • Ongeveer 30 cursisten bij Stichting Beter Lezen en Schrijven Helmond; • LEVgroep heeft 100 taalmaatjes gericht op laaggeletterdheid, deze worden ook allemaal ingezet.
Plannen voor de toekomst: <i>In hoeverre zijn de betrokken partners voornemens om hun partnerschap na 2018 te continueren? En in welke vorm?</i>	Volgens de contactpersoon van de gemeente Helmond blijft het regionale samenwerkingsverband bestaan (besprekingen tussen ambtenaren over WEB/laaggeletterdheid, netwerkbijeenkomsten 2 keer per jaar), maar zal de focus meer op lokale samenwerking komen te liggen.

Naam: Provincie Groningen voor Geletterdheid	
Type:	Bondgenootschap
Taalakkoord gesloten op:	December 2016

Naam: Provincie Groningen voor Geletterdheid	
Activiteiten gestart in:	November 2015 (hoewel veel activiteiten in de lijn Taal voor het Leven al eerder startten, bijvoorbeeld BoekStart of het eerste Taalpunt in Groningen in 2014)
Arbeidsregio:	Groningen
Samenwerkingspartijen en rollen:	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeenten: Groningen (centrumgemeente), Grootegast (vaste voorzitter overleg), Midden Groningen (Hoogezand-Sappemeer), Oldambt: aanpak laaggeletterdheid integraal borgen in beleid; • Biblionet Groningen, Groninger Forum: signaleren en toeleiden laaggeletterden; faciliteren professionele aanpak met lesruimte en collectie; • Humanitas (district Noord), MJD: signaleren en toeleiden laaggeletterden; bieden van professionele ondersteuning. • Noorderpoort entree en educatie, Alfa College: signaleren en toeleiden laaggeletterden; bieden van professionele ondersteuning; taalhuiscoördinatoren op lokaal niveau; • Stichting Lezen & Schrijven: aanjagen, faciliteren, informeren. <p>Deze groep rolt de provinciale agenda uit naar de gemeenten om ervoor te zorgen dat er lokaal goed wordt samengewerkt (niet alleen de vier gemeenten die het regionale taalakkoord hebben ondertekend, maar breder in de provincie Groningen).</p> <p>Stichting Lezen & Schrijven is de trekker van het regionale taalakkoord.</p>
Doelgroep(en):	<ul style="list-style-type: none"> • Jongvolwassenen; • Ouders van (jonge) kinderen; • Volwassenen tot 67 jaar (met en zonder werk); • Mensen met een (licht) verstandelijke beperking.
Op welk(e) domein(en) richt het akkoord zich: <i>Werk, gezin, onderwijs en zorg</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Gezin: stimulerende taalactiviteiten voor zowel (jonge) kinderen als ouders (bijv. thuisprogramma's en leesbevorderingsprogramma's; BoekStart en dBOS); • Arbeidsmarkt en participatie: signaleren van laaggeletterde werknemers en scholing aanbieden; • Gezondheidszorg: herkennen en doorverwijzen van laaggeletterden door professionals in de wijk.
Doelstellingen:	<ul style="list-style-type: none"> • Jaarlijks 610 laaggeletterden verwijzen naar taalonderwijs; • Eind 2017 provinciebreed 400 deelnemers bij de Taalhuizen en andere projecten binnen Taal voor het Leven.
Afspraken over:	<ul style="list-style-type: none"> • Inzetten van communicatiemiddelen; • Bijhouden Taalzoeker; • Trainen van taalvrijwilligers; • Inzetten van toetsen die voortgang meten.
Nieuwe (taal)activiteiten:	<ul style="list-style-type: none"> • Opzetten van Taalhuizen in gemeenten;

Naam:	Provincie Groningen voor Geletterdheid
	<ul style="list-style-type: none"> • Uittrollen van het landelijke programma VoorleesExpress op diverse plaatsen.
Verbinding tussen preventie en bestrijden:	Vooral in het domein gezin is het taalakkoord gericht op zowel preventie als bestrijding; bij werk en zorg staan eerder signaleren en doorverwijzen centraal.
Aanleiding(en):	<p>In de stad Groningen lag in 2015 al een goede basis om aan de eisen voor de implementatie van Taal voor het Leven en Tel mee met Taal te voldoen. Ook bestond daar sinds 2013 al een lokaal taalakkoord met verschillende partners.</p> <p>Via Tel mee met Taal is het regionale taalakkoord tot stand gekomen.</p>
Bijdrage Tel mee met Taal:	<p>Volgens de contactpersoon van Groninger Forum is er dankzij Tel mee met Taal meer aandacht voor het probleem van laaggeletterdheid vanuit verschillende partijen. Ook met de projectleiders van Stichting Lezen & Schrijven die de partijen aansturen, is er beweging en komen concrete samenwerkings-initiatieven van de grond.</p> <p>Partnerorganisaties voelen zich steeds meer eigenaar van het probleem en de aanpak daarvan. Het maken van concrete afspraken met organisaties over hun bijdrage aan de afname van laaggeletterdheid en over de rolverdeling draagt bij aan goede resultaten, aldus de contactpersoon van Stichting Lezen & Schrijven.</p>
Financiering en stimuleringsbijdrage: <i>Is er een aanvraag ingediend voor stimuleringsbijdrage Tel mee met Taal, en waarom wel/niet?</i>	<p>Partners dragen bij vanuit de vastgestelde rol- en taakverdeling. Daarnaast WEB-gelden.</p> <p>Per Taalhuis onderzoekt de stuurgroep mogelijke andere financieringsmogelijkheden, zoals participatiebudget, armoedebeleid, financiering vanuit Lezen en Schrijven.</p> <p>Er is een stimuleringsbijdrage Tel mee met Taal aangevraagd en toegekend voor een aparte marketingcampagne om laaggeletterden te bereiken (Kop D'r Veur).</p>
Inzet stimuleringsbijdrage: <i>Voor welke (typen) activiteiten wordt de stimuleringsbijdrage Tel mee met Taal aangevraagd/ingezet?</i>	Zie hierboven.
Proces totstandkoming akkoord: <i>Hoe evalueren de partners van een taalakkoord het proces waarin de afspraken tot stand kwamen?</i>	Deelnemers aan het laaggeletterdenoverleg (gemeente Groningen, Humanitas, Biblionet, Groninger Forum, Noorderpoort, Alfa College en Stichting Lezen en Schrijven) zetten zich al in om laaggeletterdheid in Groningen te bestrijden.

Naam: Provincie Groningen voor Geletterdheid	
Hoe verloopt de samenwerking in de praktijk:	<p>Volgens de contactpersoon van Biblionet weten de partners elkaar goed te vinden. Wel zijn er in een aantal gemeenten veel wisselingen geweest. Dit maakte het extra duidelijk dat werken aan goede relaties en het borgen van afspraken essentieel is.</p> <p>De regie van de gemeenten en hoe deze daar invulling aan geeft, is volgens de contactpersoon van Biblionet van groot belang. Daar waar gemeenten zeer actief en bevoegen participeren, zie je dat de Taalhuizen beter lopen. Uitwisseling van kennis en kunde van de ambtenaren is een van de acties die de partners willen oppakken.</p>
Tot nu toe behaalde resultaten:	<p>In de vastgelegde overlegstructuur worden resultaten geëvalueerd.</p> <p>September 2017:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn 15 Taalhuizen met elk een eigen taalnetwerk; • Er zijn 102 dBOS'en in PO en 6 dBOS'en in VO; • BoekStart wordt gebruikt in alle 23 gemeenten.
Plannen voor de toekomst: <i>In hoeverre zijn de betrokken partners voornemens om hun partnerschap na 2018 te continueren? En in welke vorm?</i>	<p>Het master- en uitvoeringsplan loopt van 2016-2020. De partners zijn voornemens om meer werkgevers te betrekken.</p>

Naam: Regionaal Taalakkoord Noord-Fryslân en de Friese Waddeneilanden	
Type:	Bondgenootschap
Taalakkoord gesloten op:	21 december 2016
Activiteiten gestart in:	2016
Arbeidsregio:	Friesland
Samenwerkingspartijen en rollen:	<ul style="list-style-type: none"> • Bibliotheken Noord-Fryslân: verzorgt fysieke faciliteiten, eigenaar Digi-Taalhuis; • Gemeenten: Dantumadiel, Dongeradeel, Franeker, Harlingen, het Bildt, Kollumerland: voorzitter 2-maandelijks overleg; • Stichting Lezen & Schrijven (rayon Noord): verzorgt de training "herkennen en doorverwijzen" voor gemeenten, bedrijven en organisaties; • ROC Friesland College: taalcoördinator ondersteunt taalvrijwilligers en organisaties, verzorgt intake; • Welzijnsorganisaties: Stichting Welzijn het Bolwerk, Stichting Welzijn De Skûle: werven taalvrijwilligers en helpen met doorverwijzen; • Stichting Kinderopvang Friesland. <p>Daarnaast zijn 30 basisscholen een samenwerkingsovereenkomst aangegaan met Bibliotheken Noord-Fryslân (zie dBOS).</p>

Naam: Regionaal Taalakkoord Noord-Fryslân en de Friese Waddeneilanden	
Doelgroep(en):	Twee ketenorganisaties/-netwerken binnen het taalakkoord: één keten is gefocust op de doelgroep laaggeletterden van 18 jaar en ouder en de andere keten is gericht op de doelgroep 0–18 jaar.
Op welk(e) domein(en) richt het akkoord zich: <i>Werk, gezin, onderwijs en zorg</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Werk: trainingen aan organisaties voor het herkennen en doorverwijzen van laaggeletterden binnen de werksfeer; • Gezin: taalakkoord mede gericht op verhoogde ouderbetrokkenheid (thuis meer voorlezen); • Onderwijs: PO betrokken bij dBOS; bij VO is dit (nog) niet het geval.
Doelstellingen:	<ul style="list-style-type: none"> • 500-750 laaggeletterden naar de Digi-Taalhuizen toeleiden (in 2017); • Implementeren van BoekStart in de kinderopvang en de Bibliotheek op school (dBOS) in PO (60 basisscholen) en VO.
Nieuwe (taal)activiteiten:	<ul style="list-style-type: none"> • In 2016 zijn de Digi-Taalhuizen geopend in de 6 betreffende gemeenten. In 2017 worden er nog 3 geopend; • Er wordt gewerkt met BoekStart en dBOS.
Verbinding tussen preventie en bestrijden:	Het taalakkoord richt zich bij volwassenen op verbetering van taalbeheersing "zodanig dat zij aantoonbaar beter scoren op taalbeheersing en maatschappelijke participatie, waaronder arbeidsdeelname", en bij kinderen op versterking van lees- en taalvaardigheden en informatie- en mediavaardigheden teneinde de strijd tegen laaggeletterdheid aan te gaan.
Aanleiding(en):	De bestrijding van laaggeletterdheid was al opgenomen in het beleidsplan van de bibliotheek, dat door de gemeentes wordt gedragen. In heel 2016 heeft de bibliotheek samen met de 14 gemeentes eraan gewerkt om het onderwerp laaggeletterdheid bespreekbaar te maken. Vervolgens kwam het programma Tel mee met Taal met een subsidie, waarvoor een regionaal taalakkoord aan ten grondslag moest liggen. Dit was een katalysator voor het taalakkoord, dat betrekking heeft op de gebieden waarin al goed werd samengewerkt op het onderwerp laaggeletterdheid.
Bijdrage Tel mee met Taal:	Zie hierboven.
Financiering en stimuleringsbijdrage: <i>Is er een aanvraag ingediend voor stimuleringsbijdrage Tel mee met Taal, en waarom wel/niet?</i>	<p>De stimuleringsbijdrage Tel mee met Taal is begin 2017 aangevraagd en de rond maart/april 2017 toegekend.</p> <p>Overige aanvragen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • WEB-gelden (non-formeel onderwijs); • Innovatiesubsidie (m.b.t. motivatie om de stap te zetten om actie op laaggeletterdheid te ondernemen). <p>Verder zijn er geen extra bijdragen van partners; alles wordt uit bestaande middelen gefinancierd (aangezien de activiteiten reeds binnen de takenpakketten vallen).</p>
Inzet stimuleringsbijdrage: <i>Voor welke (typen) activiteiten wordt de stimuleringsbijdrage Tel</i>	De bijdrage wordt ingezet voor het financieren van een taalcoördinator op de eilanden. Dit kan gedeeltelijk uit de WEB-gelden, maar de eilanden zijn in verhouding duurder (omdat er naar het eiland gereisd moeten worden voor training van vrijwilligers, de intake van laaggeletterden en de ondersteuning

Naam: Regionaal Taalakkoord Noord-Fryslân en de Friese Waddeneilanden	
<i>mee met Taal aangevraagd/ingezet?</i>	van vrijwilligers. Bovendien is op de eilanden de problematiek meer ingewikkeld omdat de sociale controle daar veel groter is en er meer gezocht moeten worden met de partijen op het eiland over hoe het Taalhuis goed in te vullen.)
Hoe verloopt de samenwerking in de praktijk:	Volgens de contactpersoon van de bibliotheek verloopt de samenwerking goed; alle partijen leveren hun eigen bijdrage. De goede relaties die de bibliotheek met diverse organisaties heeft, helpt hierbij.
Tot nu toe behaalde resultaten:	Volgens de contactpersoon van de bibliotheek hebben de activiteiten al effect. Mede doordat er veel publiciteit is (waaronder mondeling), hebben veel nieuwe cursisten zich aangemeld.
Plannen voor de toekomst: <i>In hoeverre zijn de betrokken partners voornemens om hun partnerschap na 2018 te continueren? En in welke vorm?</i>	<p>Aan het einde van 2017 wordt het taalakkoord vernieuwd, waarbij een aantal nieuwe gemeentes en organisaties zich aansluiten.</p> <p>Na 2018 loopt het taalakkoord evenals de stimuleringsbijdrage af. Er wordt volgens de contactpersoon van de bibliotheek vanuit gegaan dat de activiteiten zich hoe dan ook zullen voortzetten; alles wordt al ingebed in de financiering van de partners. Het is al een politieke keuze van gemeenten om de aanpak van laaggeletterdheid standaard in het beleid op te nemen.</p>

Naam: Taalakkoord Leudal-Maasgouw-Nederweert-Weert	
Type:	Samenwerkingsverband
Taalakkoord gesloten op:	13 december 2016
Activiteiten gestart in:	September 2015 (startbijeenkomst)
Arbeidsregio:	Midden-Limburg
Samenwerkingspartijen en rollen:	<ul style="list-style-type: none"> • Stichting Lezen & Schrijven (rayon Limburg): coördineert de samenwerking in het grotere verband; • Bibliocenter: onderhoudt de fysieke taalhuizen en levert de faciliteiten voor taallessen; coördineert de samenwerking op de werkvloer; • Gemeenten Leudal, Maasgouw, Nederweert, Weert: gebruiken de Taalmeter, herkennen laaggeletterden en verwijzen ze door; • ROC Gilde Opleidingen: aanbieder formele en non-formele educatie; • Welzijnsinstellingen: Punt Welzijn (Weert) en Vorkmeer (Nederweert): werven vrijwilligers, herkennen laaggeletterden en verwijzen ze door; • Vrijwilligersorganisaties: Servicepunt Vrijwilligers Maasgouw en KlikLeudal: werven vrijwilligers, herkennen laaggeletterden en verwijzen ze door; • Werk.Kom: herkennen laaggeletterden en verwijzen ze door.
Doelgroep(en):	Jongeren zonder startkwalificatie, mensen die bijv. een bijstandsuitkering hebben of in de schuldhulpverlening zitten, werkzoekenden, werkenden, laagopgeleide ouders, mensen met een verstandelijke beperking, mensen die Nederlands als tweede taal hebben, senioren.

Naam: Taalakkoord Leudal-Maasgouw-Nederweert-Weert	
Op welk(e) domein(en) richt het akkoord zich: <i>Werk, gezin, onderwijs en zorg</i>	De taalactiviteiten zijn gericht op al deze domeinen.
Doelstellingen:	1.200 mensen worden doorverwezen naar het formele en non-formele aanbod.
Afspraken over:	<ul style="list-style-type: none"> • In kaart brengen van het bestaande aanbod; • Inzetten van verschillende communicatiemiddelen om aandacht te vestigen op de noodzaak van de aanpak van laaggeletterdheid; • Organiseren van bijeenkomsten voor bedrijven en instellingen waarbij de aanpak van laaggeletterdheid op de agenda staat; • Creëren en onderhouden van een taalnetwerk van en voor organisaties die zich bezighouden met de aanpak van laaggeletterdheid; • Opzetten van taalhuizen; • Werven en opleiden van nieuwe taalvrijwilligers.
Nieuwe (taal)activiteiten:	In de periode oktober 2016-december 2017 worden taallessen verzorgd in het kader van de WEB-gelden non-formele educatie. De taalactiviteiten sluiten aan bij al bestaande activiteiten (bijv. Klik & Tik, Digisterker, BoekStart).
Verbinding tussen preventie en bestrijden:	<p>Laaggeletterdheid bestrijden door bekendheid te geven aan het probleem en laaggeletterden te helpen om de weg te vinden naar een taal cursus.</p> <p>Laaggeletterdheid voorkómen door taalplezier bij kinderen en volwassenen te bevorderen.</p>
Aanleiding(en):	Vanuit de landelijke opdracht in het kader van Tel mee met Taal heeft Stichting Lezen & Schrijven partijen bij elkaar gebracht om samen te kijken hoe invulling gegeven kan worden aan samenwerking in de aanpak van laaggeletterdheid. Volgens de contactpersoon van Stichting Lezen & Schrijven heeft Bibliocenter hier een belangrijke rol in gespeeld; bovendien was er in de gemeenten al bewustzijn aanwezig van het probleem, met als gevolg welwillendheid t.a.v. samenwerking.
Bijdrage Tel mee met Taal:	Volgens de contactpersoon van Stichting Lezen & Schrijven heeft Tel mee met Taal het proces vergemakkelijkt. Zo heeft het programma bijgedragen aan het sneller bijeenbrengen van partijen. Daarnaast bood Tel mee met Taal diverse handvatten, bijv. als het gaat om het opleiden van taalvrijwilligers of het gebruik maken van lesmateriaal. Zo ontstaat er een betere infrastructuur en kun je goede afspraken maken.
Financiering en stimuleringsbijdrage: <i>Is er een aanvraag ingediend voor stimuleringsbijdrage Tel mee met Taal, en waarom wel/niet?</i>	<p>Begin januari 2017 is er stimuleringsbijdrage Tel mee met Taal aangevraagd (eind april 2017 toegekend).</p> <p>Activiteiten voor overige doelgroepen (met name werk) worden gefinancierd met WEB-gelden. Daarnaast wordt geprobeerd om zoveel mogelijk aan te sluiten bij bestaande activiteitenpakketten en bijbehorende (gesloten) beurzen.</p>

Naam: Taalakkoord Leudal-Maasgouw-Nederweert-Weert	
	Waar nodig zijn gemeenten bereid om (indien mogelijk) extra financiële middelen ter beschikking te stellen. Door de Rijksbezuinigingen van de afgelopen jaren is de ruimte echter beperkt, aldus de contactpersoon van Stichting Lezen & Schrijven.
Inzet stimuleringsbijdrage: <i>Voor welke (typen) activiteiten wordt de stimuleringsbijdrage Tel mee met Taal aangevraagd/ingezet?</i>	De stimuleringsbijdrage wordt specifiek ingezet voor activiteiten die gericht zijn op gezinnen met jonge kinderen.
Hoe verloopt de samenwerking in de praktijk:	Volgens de contactpersoon van Stichting Lezen & Schrijven verloopt de samenwerking voorspoedig. De samenwerking vindt momenteel vooral plaats op uitvoerend niveau (binnen elk van de gemeenten). Samenwerking op bestuurlijk niveau is vooral gericht op monitoring dat het proces voorspoedig verloopt.
Tot nu toe behaalde resultaten:	Volgens de contactpersoon van Stichting Lezen & Schrijven zijn de partijen al goed op weg, maar bevinden zij zich nog in de beginfase v.w.b. de uitvoering. Dit heeft mede te maken met de relatief late toekenning van subsidies.
Plannen voor de toekomst: <i>In hoeverre zijn de betrokken partners voornemens om hun partnerschap na 2018 te continueren? En in welke vorm?</i>	Volgens de contactpersoon van Stichting Lezen & Schrijven is het van belang om eerst de activiteiten uit te rollen en deze te evalueren; daarna pas de vervolgstappen bekijken. Wel is over het algemeen de ambitie om de samenwerking verder uit te breiden.

Naam: Taalakkoord Noord-Holland Noord	
Type:	Taalakkoord
Taalakkoord gesloten op:	5 september 2016
Activiteiten gestart in:	Vanaf augustus 2015 werd naar een taalakkoord toegewerkt. Daarvóór waren er in de regio's West-Friesland en Alkmaar al bondgenootschappen tot stand gebracht.
Arbeidsregio:	Noord-Holland Noord
Samenwerkingspartijen en rollen:	<ul style="list-style-type: none"> • RPAhn (Regionaal Platform Arbeidsmarktbeleid Noord-Holland Noord; bestuurlijk samenwerkingsverband van gemeenten, UWV, onderwijs, werkgevers- en werknemersorganisaties): stuurgroep stuurt op de voortgang en monitoring van de activiteiten; communiceert over voortgang en resultaten aan alle deelnemers van het taalakkoord; • Gemeenten Alkmaar, Heerhugowaard, Bergen, Castricum, Den Helder, Hollands Kroon, Langedijk, Schagen, West-Friesland (7 gemeenten): subsidiëren taalactiviteiten;

Naam:	Taalakkoord Noord-Holland Noord
	<ul style="list-style-type: none"> • Bibliotheken Heiloo, Hoorn, Kennemerwaard, Langedijk, West-Friese Bibliotheken en KopGroepBibliotheken: verwijzen laaggeletterden naar passend aanbod en bieden zelf een breed aanbod aan; monitoren cursisten en trajecten; • UWV: verwijst klanten door naar Taalpunt UWV; adviseurs zijn getraind in herkennen en doorverwijzen; • Stichting Lezen & Schrijven (rayon Noord-West): biedt ondersteuning aan betrokken partijen (ondersteuningsprogramma Taal voor het Leven, training herkennen en doorverwijzen, aanbod lesmateriaal voor non-formeel taalonderwijs); • ROC Kop van Noord-Holland: werkt nauw samen met o.a. bibliotheken en biedt zelf een breed taalaanbod aan; werkt mee in het optimaliseren van doorverwijzingen i.s.m. diverse partners; • HalteWerk: biedt medewerkers een training herkennen van en omgaan met laaggeletterdheid; verwijst laaggeletterden naar passend aanbod; • Fiolet Taaltrainingen: organiseren taalaanbod (i.s.m. bibliotheken); • De Kraamvogel: maakt laaggeletterdheid bespreekbaar bij ouders (belang van voorlezen); • MET Welzijn Heerhugowaard: maakt laaggeletterdheid bespreekbaar; werkt samen met diverse partners in het kader van stimulering taalontwikkeling. <p>Overige partners: WerkSaam West-Friesland, Hessing Zwaagwijk, DnoDOEN, Stichting Internationale Vrouwen Centrum, JAR opleidingen, Lions Club Alkmaar Phoenix, Penitair Inrichting Heerhugowaard, Stichting Gilde Alkmaar, VrijwilligersPunt Hoorn, Locas Installatietechniek, Zorgcirkel, Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs West-Friesland, GGD Hollands Noorden, Kinderopvang Berend Botje, Stichting MEE/De Wering.</p> <p>Daarnaast vindt samenwerking op (meer) lokaal niveau plaats met overige partijen.</p> <p>Vanuit de (stuurgroep) RPAhn (inclusief Leerwerkloket NHN) worden initiatieven ondernomen en wordt de monitoring en administratie bijgehouden.</p> <p>Het Leerwerkloket NHN heeft de opdracht gekregen om werkgevers(organisaties) niet alleen aan te laten sluiten bij het regionale taalakkoord, maar ook bij het landelijke taalakkoord werkgevers.</p>
Op welk(e) domein(en) richt het akkoord zich: <i>Werk, gezin, onderwijs en zorg</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Werk: rol UWV en (beoogde) samenwerking met werkgevers (aansluiting bij regionaal en landelijk taalakkoord); • Gezin: samenwerking tussen scholen, kinderopvang en ouders; • Onderwijs: instellingen betrokken bij taalakkoord; • Zorg: informatiebijeenkomsten over gezondheid, samenwerking met CJG, consultatiebureaus en ziekenhuizen.
Doelstellingen:	Binnen het taalakkoord zijn geen concrete, harde doelstellingen geformuleerd; dat ligt bij de partners zelf. Bij elke organisatie wordt apart besproken wat haalbaar/realistisch is.

Naam:	Taalakkoord Noord-Holland Noord
Afspraken over:	<ul style="list-style-type: none"> • Opzetten van Taalhuizen en uitbreiden met Taalpunten; • Herkennen van laaggeletterden en ze doorverwijzen naar een lees- en schrijfcursus op basis van een actuele educatieve kaart; • Volgen van de training herkennen en doorverwijzen (medewerkers van gemeenten, bibliotheken, UWV, sociaal wijkteam, sociale dienst etc); • Opleiden van taalvrijwilligers; • Vereenvoudigen van de eigen communicatiematerialen; • Organiseren van activiteiten om het onderwerp bespreekbaar te maken en het lezen en schrijven te bevorderen; • Leveren van bijdragen aan het netwerk van het bondgenootschap door middel van kennisdeling, inspiratie, facilitering en onderzoek.
Nieuwe (taal)activiteiten:	<p>Er zijn meerdere nieuwe taalactiviteiten, bijvoorbeeld nieuwe Taalhuizen, het Taalpunt bij UWV (dat nu structureel wordt aangeboden) en de pilot BoekStart.</p> <p>Daarnaast krijgt het Taalakkoord exposure: bijv. op 2 oktober 2017 wordt aangesloten bij een groot evenement waarbij ook prinses Laurentien aanwezig zal zijn. De nieuwe partijen in het taalakkoord zullen hier ook een podium hebben, aldus de contactpersonen van Leerwerkloket NHN en Stichting Lezen & Schrijven.</p>
Aanleiding(en):	<p>In de regio waren er al twee bondgenootschappen op gebied van laaggeletterdheid (Alkmaar en West-Friesland). Er vond al samenwerking plaats met bibliotheken, UWV, taalhuizen en vrijwilligerspunten. Tel mee met Taal, en daarbij ook de bijdrage van Stichting van Lezen & Schrijven, vormde volgens de contactpersonen van Leerwerkloket NHN en Stichting Lezen & Schrijven een kans in het doorontwikkelen van deze bondgenootschappen en het opzetten van een taalakkoord, waarin meer concrete afspraken werden gemaakt.</p> <p>Rond augustus/september 2015 vond hiervoor een eerste overleg plaats met de partijen; ongeveer een jaar later werd het taalakkoord ondertekend.</p>
Bijdrage Tel mee met Taal:	Zie hierboven.
Financiering en stimuleringsbijdrage: <i>Is er een aanvraag ingediend voor stimuleringsbijdrage Tel mee met Taal, en waarom wel/niet?</i>	<p>RPAnhn heeft een stimuleringsbijdrage Tel mee met Taal aangevraagd; in augustus 2017 toegekend. RPAnhn, Leerwerkloket, centrumgemeente Alkmaar en Stichting Lezen & Schrijven zullen nader bekijken hoe de stimuleringsbijdrage zal worden ingezet. In een enquête (augustus 2017) konden de samenwerkingspartners kenbaar maken hoever ze waren met hun bijdragen en activiteiten en op welke manieren ze ondersteuning nodig hebben in het behalen of bijstellen van de ambities.</p>
Inzet stimuleringsbijdrage: <i>Voor welke (typen) activiteiten wordt de stimuleringsbijdrage Tel mee met Taal aangevraagd/ingezet?</i>	Zie hierboven.

Naam: Taalakkoord Noord-Holland Noord	
Hoe verloopt de samenwerking in de praktijk:	Volgens de contactpersonen van het Leerwerkloket NHN en Stichting Lezen & Schrijven is er een goede verbinding in de regio (de lijnen zijn kort), en zijn alle samenwerkingspartners even actief en bevolgen. Er is een heuse beweging op gang gekomen; veel organisaties gaan zelf aan de slag. Daarnaast lukt het met dit platform om ook de bestuurders in de regio mee te krijgen, aldus de contactpersonen van het Leerwerkloket NHN en Stichting Lezen & Schrijven. Minimaal 3 keer per jaar vindt er een bijeenkomst plaats met en door de samenwerkingspartners.
Plannen voor de toekomst: <i>In hoeverre zijn de betrokken partners voornemens om hun partnerschap na 2018 te continueren? En in welke vorm?</i>	Doel voor 2018 is om zoveel mogelijk gemeenten en werkgevers(organisaties) aan te laten sluiten bij het taalakkoord; daarbij begint het met bewustwording van het probleem, aldus de contactpersonen van het Leerwerkloket NHN en Stichting Lezen & Schrijven. Het Taalakkoord loopt t/m 31 december 2018. De samenwerking wordt vormgegeven via RPAanh; dat zal waarschijnlijk na 2018 zo blijven. Volgens de contactpersonen van het Leerwerkloket NHN en Stichting Lezen & Schrijven hangt de concrete invulling wel (deels) af van de subsidiemogelijkheden, bijv. stimuleringsbijdrage Tel mee met Taal. Ook wordt er gestreefd naar (nog meer) verduurzaming van de aanpak in de regio zodat de samenwerking en beoogde resultaten na Tel mee met Taal goed zijn geborgd.

Naam: Taalakkoord Zuid-Kennemerland en IJmond	
Type:	Taalakkoord
Taalakkoord gesloten op:	16 december 2016
Activiteiten gestart in:	Begin 2016
Arbeidsregio:	Zuid-Kennemerland en IJmond
Samenwerkingspartijen en rollen:	<p>Kernpartners:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gemeenten Beverwijk, Bloemendaal, Haarlem, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Heemskerk, Heemstede, Velsen, Zandvoort: regierol taalakkoord; kijken naar communicatie-uitingen; organiseren (intern) trainingen over herkennen en doorverwijzen; werven taalvrijwilligers en leiden ze op; onderzoeken mogelijkheden voor uitbreiding van het non-formele taalaanbod; • Bibliotheken IJmond Noord, Velsen, Zuid-Kennemerland: vestigen Taalhuizen; begeleiden taalvrijwilligers; • UWV WERKbedrijf en Leerplein (Zuid-Kennemerland en IJmond): (organiseren trainingen over) herkennen en doorverwijzen; • IJmond Werkt!, DOCK Haarlem: bieden ondersteuning in herkennen en doorverwijzen en organiseren diverse trainingen voor laaggeletterden; • Welzijnsinstellingen en maatschappelijk dienstverleners: Spaarne Gasthuis, Walschap, Stichting Welzijn Velsen, Socius: bieden taaltrajecten aan; trainen medewerkers en vrijwilligers; • Vrijwilligerscentrale Haarlem e.o.: werven en trainen taalvrijwilligers;

Naam: Taalakkoord Zuid-Kennemerland en IJmond	
	<ul style="list-style-type: none"> • Stichting Lezen & Schrijven (rayon Noord-West): biedt ondersteuning aan samenwerkingspartijen in het realiseren van doelstellingen; • Nova College; • Stichting Participatie Anderstaligen. <p>Ondertekenaars intentieverklaring:</p> <ul style="list-style-type: none"> • GGD Kennemerland; • MEE & de Wering; • Stichting Welzijn Beverwijk; • Lexicon Taaltrainingen; • Hart Haarlem; • Haarlem Effect; • VluchtelingenWerk Noordwest-Nederland; • StArt26; • CJG Zuid-Kennemerland en IJmond.
Doelgroep(en):	Laaggeletterden: "mensen met onvoldoende basisvaardigheden om volwaardig te kunnen deelnemen in de maatschappij (en hieraan te kunnen bijdragen)".
Op welk(e) domein(en) richt het akkoord zich: <i>Werk, gezin, onderwijs en zorg</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Werk: acties gericht op doorverwijzing van laaggeletterde werknemers en werkzoekenden; • Participatie: acties gericht op toename van participatie en zelfredzaamheid; • WMO: welzijnsinstellingen betrokken; • (Welzijn is voor een groot deel geen formele zorg. Welzijnsinstellingen richten zich in dit kader ook vooral op behoud zelfredzaamheid en toename participatie in iedere fase van het leven); • Gezin: acties gericht op taal in relatie tot opvoeding (zie bijv. pilot TaalvoorThuis).
Doelstellingen:	Gezamenlijk bereiken van 1.500 laaggeletterden in de periode van 2015 tot eind 2018.
Afspraken over:	<ul style="list-style-type: none"> • Breed regionaal agenderen van het thema laaggeletterdheid; • Uitbreiden en verduurzamen van het concept Taalhuis; • Versterken van de bestaande infrastructuur en dit waar mogelijk/wenselijk uitbreiden met Taal als Middel binnen thematisch non-formeel aanbod.
Nieuwe (taal)activiteiten:	<ul style="list-style-type: none"> • Met de methoden en lesmaterialen van Stichting Lezen & Schrijven worden vrijwilligers opgeleid, die deze aanpak vervolgens toepassen in de taalactiviteiten met cursisten; • In Q2 2017 is de pilot TaalvoorThuis op de Piramide basisschool gestart; dit zal worden uitgebreid naar andere scholen. Hierbij worden ouders van kinderen begeleid met taal in relatie tot school en opvoeding waardoor hun taalvaardigheden en ook die van het kind toenemen doordat ouders meer meedoen, meer voorlezen, etc.; • In september 2017 komt er een pilotproject ondersteund door Stichting Lezen & Schrijven met UWV WERKbedrijf en bibliotheken, waarbij

Naam: Taalakkoord Zuid-Kennemerland en IJmond	
	<p>medewerkers training krijgen in het herkennen en doorverwijzen van laaggeletterden en door klantmanagers/adviseurs van het UWV structureel doorverwezen gaat worden naar de taalsprekuren van de bibliotheken en/of het NOVA college. Hiermee beogen de partners ook om de NT1 doelgroep beter te gaan bereiken.</p>
Verbinding tussen preventie en bestrijden:	Het taalakkoord is gericht op zowel bestrijden (bij volwassenen) als op preventie (bij kinderen).
Aanleiding(en):	<p>Met het actieprogramma Tel mee met Taal is de projectleider van Stichting Lezen & Schrijven in de arbeidsmarktregio in 2015 begonnen met het benaderen van de gemeenten en verschillende instellingen. Volgens de contactpersoon van Stichting Lezen & Schrijven waren de partijen vaak enthousiast om meer aandacht aan taal te geven en meer te gaan samenwerken in de keten van vindplaatsen en taalaanbieders. Het taalakkoord vormt in de samenwerking een middel om alle partijen actief en betrokken te houden (namelijk door het expliciteren van doelstellingen, taken en verwachtingen).</p> <p>Het taalakkoord is tevens in lijn met het Regionaal Educatief Plan 2015-2017 en het nieuwe Regionaal Educatief Plan 2018-2019; op deze manier staan de activiteiten in het kader van laaggeletterdheid ook in nauwe relatie tot andere domeinen, zoals participatie en WMO, aldus de contactpersoon van Stichting Lezen & Schrijven.</p>
Bijdrage Tel mee met Taal:	Tel mee met Taal is een directe aanleiding geweest voor het taalakkoord. Volgens de contactpersoon van Stichting Lezen & Schrijven vormde het een signaal dat meerdere wethouders achter het taalakkoord staan en dit akkoord hebben ondertekend; zo is immers een politiek statement afgegeven over het belang van het thema laaggeletterdheid. Dit heeft andere partijen gemotiveerd om zich aan te sluiten (ook vanuit politiek-strategisch oogpunt).
Financiering en stimuleringsbijdrage: <i>Is er een aanvraag ingediend voor stimuleringsbijdrage Tel mee met Taal, en waarom wel/niet?</i>	<p>De activiteiten worden gefinancierd met WEB-gelden (gemeenten) en in veel mindere mate vanuit gemeentelijke budgetten van de beleidsterreinen participatie en armoedebestrijding.</p> <p>Er is geen stimuleringsbijdrage Tel mee met Taal aangevraagd. Volgens de contactpersoon van Stichting Lezen & Schrijven hebben gemeenten de regierol, maar zij mogen deze subsidie niet aanvragen. Indien werkgevers(organisaties) zich aansluiten bij het taalakkoord, dan zou een aanvraag binnen de mogelijkheden vallen. Werkgevers(organisaties) kunnen ook zonder deelname aan het taalakkoord een subsidieaanvraag doen in het kader van actielijn 4 van Tel mee met Taal.</p>
Hoe verloopt de samenwerking in de praktijk:	Volgens de contactpersoon van Stichting Lezen & Schrijven verloopt de samenwerking voorspoedig. Desalniettemin wordt opgemerkt dat er spanning tussen partijen kan ontstaan doordat partijen geneigd kunnen zijn om laaggeletterden door te verwijzen naar hun eigen taalaanbod (i.p.v. het taalaanbod van andere partijen binnen het taalakkoord), met het oog op

Naam: Taalakkoord Zuid-Kennemerland en IJmond	
	<p>grotere kansen op toekenning van WEB-gelden. Dit kan een goede match met een cursus en vrijwilliger belemmeren.</p> <p>De contactpersoon van Stichting Lezen & Schrijven acht goede regie en sturing vanuit gemeenten van belang voor goede samenwerking tussen partijen.</p>
Tot nu toe behaalde resultaten:	Volgens de contactpersoon van Stichting Lezen & Schrijven zijn er al positieve signalen. De Taalhuizen zijn in oprichting, veel taalvrijwilligers zijn getraind met het materiaal van Stichting Lezen & Schrijven, en er is een groei in cursisten.
Plannen voor de toekomst: <i>In hoeverre zijn de betrokken partners voornemens om hun partnerschap na 2018 te continueren? En in welke vorm?</i>	Volgens de contactpersoon van Stichting Lezen & Schrijven hebben de partijen de samenwerking in de toekomst nog niet besproken, maar ligt het in de rede dat de samenwerking zich voortzet. De vorm van een taalakkoord heeft hierbij de voorkeur, omdat hierin de taken en verwachtingen van partijen worden geëxpliciteerd, waardoor acties ook kunnen worden gemonitord.

Naam: Taalbevordering Gemeenten Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk	
Type:	Samenwerkingsovereenkomst
Taalakkoord gesloten op:	30 mei 2017
Activiteiten gestart in:	Eind 2015
Arbeidsregio:	Rijnmond
Samenwerkingspartijen en rollen:	<p>Stuurgroep:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gemeenten Albrandswaard, Barendrecht, Ridderkerk (in de persoon van de beleidsmedewerker taalbevordering): formele opdrachtgever; financieren taaltrajecten vanuit WEB-gelden; werken mee op het gebied van doorverwijzing cursisten, aanbod van taallessen aan medewerkers van het domein Beheer en Onderhoud van de BAR-organisatie; • Bibliotheek AanZet: penvoerder voor uitvoering projecten, vestiging voor Taalhuizen; • Taalorganisatie Delken&Boot: biedt een non-formeel taalletraject aan; verzorgt deskundigheidsbevordering voor taalvrijwilligers; • Gilde Barendrecht/Ridderkerk: ondersteunt taalvrijwilligers; biedt een informeel taalaanbod aan (voornamelijk voor de doelgroep NT2); • Stichting Lezen & Schrijven (rayon Zuid-West): biedt lesmateriaal aan; • VluchtelingenWerk (BAR-gemeenten), Stichting Sport en Welzijn Ridderkerk, Stichting Kijk op Welzijn Barendrecht, Stichting Welzijnswerk Albrandswaard: werken mee in het afstemmen, organiseren en uitvoeren van taalactiviteiten; werven deelnemers binnen de eigen doelgroep; • N.V. BAR-Afvalbeheer: biedt taallessen aan medewerkers aan.

Naam: Taalbevordering Gemeenten Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk	
	<p>De projectleider Laaggeletterdheid werkte in de afgelopen twee jaar vanuit de bibliotheek. Per 1 september 2017 zal deze werkzaam zijn vanuit de BAR-organisatie.</p> <p>Per gemeente zijn lokale werkgroepen gevormd.</p>
Doelgroep(en):	<ul style="list-style-type: none"> • Laaggeletterden (NT1) met Nederlands als eerste taal; • Niet-inburgeringsplichtige analfabeten; • Nederlanders met een taalachterstand met Nederlands als tweede of volgende taal; • MOE-landers met een taalachterstand (zij zijn niet inburgeringsplichtig); • Klanten van de gemeente die vanwege de taaleis (i.h.k.v. de Participatiewet of de Wet Taaleis) hun taalbeheersing moeten verhogen van niveau 1F naar niveau 2F; • Medewerkers van het domein Beheer en Onderhoud van de BAR-organisatie en de N.V. BAR-Afvalbeheer.
Op welk(e) domein(en) richt het akkoord zich: <i>Werk, gezin, onderwijs en zorg</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Aanbod van taaltrajecten in de Taalhuizen: Taal voor Thuis, Werk en Inkomen, Taal en Digitaal, Taal en Gezondheid, Taal en Actief Burgerschap; • Aanbod van taallessen aan medewerkers van het domein Beheer en Onderhoud van de BAR-organisatie en de N.V. BAR-Afvalbeheer (werk).
Doelstellingen:	<p>Schooljaar 2016-2017:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Per week 30 cursisten voor Tijd voor Taal; • Per week 24 cursisten vanuit de BAR-gemeenten voor de overige taalactiviteiten; • Per week 30 taalleerders bij de Taalpunten/Taalcafés; • 16-24 ouders voor het taaltraject Taal voor Thuis; • 40 taalvrijwilligers opleiden.
Afspraken over:	<ul style="list-style-type: none"> • Aanbieden van taallessen aan inwoners van Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk (modulair aan de hand van thema's); • Aanbieden van het Taal voor Thuis programma aan ouders van kinderen in (voor)scholen; • Aanbieden van taallessen aan medewerkers van het domein Beheer en Onderhoud van de BAR-organisatie en de N.V. BAR-Afvalbeheer (Tijd voor Taal); • Taalhuis in elke BAR-gemeente, dat bestaat uit een Taalklas en Taalactiviteitentraject via een Taalpunt/Taalcafé en waarin informatie wordt gegeven en wordt doorverwezen; • Deskundigheidsbevorderingstraject voor taalvrijwilligers; • Zorgen dat professionals van bedrijven en organisaties laaggeletterden kunnen herkennen en doorverwijzen.
Nieuwe (taal)activiteiten:	<p>Elk Taalhuis bestaat uit een leslocatie waar taallessen gegeven wordt, en een Taalpunt/Taalcafé waar informatie verkregen wordt en non-formele leertrajecten uitgevoerd worden.</p>

Naam:	Taalbevordering Gemeenten Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk
Verbinding tussen preventie en bestrijden:	De activiteiten zijn vooral gericht op het bestrijden van laaggeletterdheid.
Aanleiding(en):	<p>In het coalitieakkoord en het collegeprogramma van gemeente Ridderkerk werd de aanpak van laaggeletterdheid opgenomen. Om de aanpak van laaggeletterdheid ook effectief te kunnen oppakken, was de inzet van een projectleider Laaggeletterdheid nodig. In oktober 2015 is de projectleider Laaggeletterdheid voor de drie gemeenten aan de slag gegaan.</p> <p>Met lokale partners is een samenwerkingsverband opgezet, waarbij de bibliotheek de rol van penvoerder op zich heeft genomen. Volgens de contactpersoon van de BAR-organisatie konden met deze samenwerking diverse doelgroepen worden bereikt (niet alleen de NT1-doelgroep). Later is besloten om de samenwerking formeel (op papier) vast te leggen. Redenen hiertoe zijn PR (bijv. media) en het uitdrukken van taken en verwachtingen t.a.v. de verschillende partijen.</p> <p>Volgens de contactpersoon van de BAR-organisatie hielp het tevens dat de verplichte winkelnering van de WEB-middelen stapsgewijs is afgebouwd. Hierdoor kunnen deze middelen ook bij andere organisaties dan een ROC worden ingezet.</p> <p>Daarnaast constateerde de directeur van N.V. BAR-Afvalbeheer dat sommige medewerkers moeite hadden met lezen en schrijven. In de zoektocht naar contacten om taalactiviteiten mee te organiseren kwam hij in aanraking met Stichting Lezen & Schrijven en met de BAR-organisatie. De taalactiviteiten voor deze medewerkers werden opgenomen als onderdeel in de samenwerking m.b.t. de aanpak van laaggeletterdheid.</p>
Bijdrage Tel mee met Taal:	Volgens de contactpersoon van de BAR-organisatie zou enige sturing vanuit dit programma eventueel afkomstig kunnen zijn vanuit Stichting Lezen & Schrijven die in de stuurgroep deelneemt, maar dit is weinig concreet.
Financiering en stimuleringsbijdrage: <i>Is er een aanvraag ingediend voor stimuleringsbijdrage Tel mee met Taal, en waarom wel/niet?</i>	<p>Voor de algemene taalactiviteiten worden WEB-gelden ingezet. Daarnaast worden eigen middelen van de gemeenten en bibliotheek (subsidie van gemeente aan bibliotheek) ingezet ter financiering van de activiteiten en de projectleider Laaggeletterdheid.</p> <p>Voor Tijd voor Taal is er een stimuleringsbijdrage (voor bedrijven) aangevraagd (in januari 2017; toegekend in maart 2017), omdat de werknemers van BAR-Afvalbeheer die niet in de BAR-gemeenten woonachtig zijn, geen aanspraak kunnen maken op de WEB-gelden.</p> <p>Voor de overige activiteiten is geen stimuleringsbijdrage aangevraagd, omdat de activiteiten niet zouden voldoen aan de criteria voor bedrijven, aldus de contactpersoon van de BAR-organisatie.</p> <p>Overigens werd het aanvraagproces door de partijen als bureaucratisch ervaren; zo zouden er allerlei gegevens op detailniveau moeten worden</p>

Naam: Taalbevordering Gemeenten Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk	
	ingevuld die volgens de partners onnodig zijn en wat veel tijd en energie kost.
Inzet stimuleringsbijdrage: <i>Voor welke (typen) activiteiten wordt de stimuleringsbijdrage Tel mee met Taal aangevraagd/ingezet?</i>	De stimuleringsbijdrage wordt ingezet voor Tijd voor Taal.
Hoe verloopt de samenwerking in de praktijk:	Volgens de contactpersoon van de BAR-organisatie verloopt de samenwerking voorspoedig.
Tot nu toe behaalde resultaten:	Volgens de contactpersoon van de BAR-organisatie worden er verschillende taalactiviteiten uitgevoerd met diverse partners. Met inzet van de financiële middelen zijn al veel mensen opgeleid. Daarnaast staat het onderwerp laaggeletterdheid (de gemeenten spreken liever over taalbevordering, dat klinkt positiever) goed op de kaart in de drie gemeenten.
Plannen voor de toekomst: <i>In hoeverre zijn de betrokken partners voornemens om hun partnerschap na 2018 te continueren? En in welke vorm?</i>	Volgens de contactpersoon van de BAR-organisatie zijn de partijen het erover eens dat zij de samenwerking willen voortzetten. Dit hangt wel af van de WEB-gelden, en dat ligt bij het Rijk. Volgens de contactpersoon van de BAR-organisatie is het van belang als dat de WEB-gelden een apart budget blijven en dat ze niet in de algemene middelen terechtkomen. Voor Tijd voor Taal bestaat de ambitie om de cursussen uit te breiden naar andere grote bedrijven in de buitenruimte, aldus de contactpersoon van N.V. BAR-Afvalbeheer, die ook kunnen aanhaken bij het taalakkoord.

Naam: Veluwezoom telt mee met taal (met als onderdeel Taalakkoord VoorleesExpress Veluwezoom)	
Type:	Samenwerkingsverband (het taalakkoord heeft puur betrekking op het project De VoorleesExpress)
Taalakkoord gesloten op:	<ul style="list-style-type: none"> • Veluwezoom telt mee met taal (overkoepelend): 22 januari 2017; • Taalakkoord VoorleesExpress Veluwezoom (m.b.t. dit specifieke project): 23 maart 2017.
Activiteiten gestart in:	Begin 2016
Arbeidsregio:	Midden-Gelderland
Samenwerkingspartijen en rollen:	<i>Veluwezoom telt mee met taal (overkoepelend):</i> <ul style="list-style-type: none"> • Bibliotheek Veluwezoom: projectleider; ondersteunt activiteiten van het Taalhuis vanuit de bibliotheek; legt verbindingen tussen lopende projecten zowel intern als extern;

Naam:	Veluwezoom telt mee met taal (met als onderdeel Taalakkoord VoorleesExpress Veluwezoom)
	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeenten Renkum, Rheden, Rozendaal: stellen (naast de financiering vanuit WEB) aanvullende financiële middelen ter beschikking (indien nodig); • ROC Rijn IJssel: aanbieder van professionele cursussen en inburgeringstrajecten; verzorgt de toetsing voor de Taaleis; • Welzijnsorganisaties (Huis van Renkum en Radar Uitvoering Oost): werven vrijwilligers en verwijzen hen door naar activiteiten binnen het Taalhuisnetwerk; uitvoeren en ondersteunen non-formeel aanbod; • VluchtelingenWerk Oost Nederland: verzorgt inburgeringscursussen en individuele taaltrajecten voor nieuwkomers; • Stichting Lezen & Schrijven: faciliteert en adviseert over gebruik van lesmateriaal; verzorgt een deel van de voorlichtingsbijeenkomsten vanuit het Taalhuis Veluwezoom. <p><i>VoorleesExpress (project):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bibliotheek Veluwezoom: projectleider; • Gemeenten Renkum, Rheden, Rozendaal: co-financieren gedurende de looptijd (indien nodig); • Welzijnspartners, scholen, kinderopvang (Kind Centrum het Zandkasteel, Peuterplein Kinderopvang) en VluchtelingenWerk Oost Nederland: zoeken en benaderen laagtaalvaardige ouders; ondersteunen bij werving en selectie van vrijwilligers; • ROC Rijn IJssel: verzorgt de intake van ouders die vanuit de VoorleesExpress worden doorverwezen naar een formeel educatietraject.
Doelgroep(en):	<p><i>Veluwezoom telt mee met taal (overkoepelend):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Burgers met (grote) afstand tot de arbeidsmarkt (met bijstand/overige uitkering); • Niet of moeilijk leerbare burgers; • Burgers met onvoldoende basisvaardigheden om goed te participeren in de maatschappij (zowel binnen als buiten het arbeidsproces; incl. ouderen); • Allochtonen en nieuwkomers die laaggeletterd zijn in het Nederlands. <p><i>VoorleesExpress (project):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kinderen met laagtaalvaardige ouders en/of met een taalachterstand.
Op welk(e) domein(en) richt het akkoord zich: <i>Werk, gezin, onderwijs en zorg</i>	<p><i>Veluwezoom telt mee met taal (overkoepelend):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De aanpak van laaggeletterdheid binnen het Taalhuis is gericht op het versterken van de eigen kracht en versterken van zelfredzaamheid van burgers (dit heeft betrekking op het sociaal domein, incl. werk en zorg). <p><i>VoorleesExpress (project):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Het project biedt ouders de gelegenheid om ondersteuning te krijgen bij het verrijken van de taalomgeving binnen het gezin. Het aanbod is aangepast aan de specifieke situatie van een gezin en de mogelijkheden en behoeften van de betreffende ouders en hun kinderen.

Naam: Veluwezoom telt mee met taal (met als onderdeel Taalakkoord VoorleesExpress Veluwezoom)	
Doelstellingen:	<p>Aan het einde projectperiode (juni 2019):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Is aan 80 gezinnen ondersteuning geboden in het project De VoorleesExpress; • Zijn minimaal 25% van de deelnemende ouders naar een intakegesprek van het ROC en/of de Taalhuiscoördinator begeleid en hebben advies gekregen om de eigen taal en/of basisvaardigheden te versterken.
Afspraken over:	<ul style="list-style-type: none"> • Signaleren/vinden van meer laaggeletterden; • Ondersteunen van lokale partners om te screenen met behulp van de Taalmeter; • Zorgen voor goede informatie en doorverwijsstructuur (sluitende aanpak en doorgeleiden naar passend formeel of non-formeel aanbod); • Organiseren van een groter en meer divers aanbod m.b.t. aanpak laaggeletterdheid; • Werken aan bewustwording en bespreekbaar maken van laaggeletterdheid; • Regelen van een passende monitoringsmethodiek die het aantal taalvragen en doorverwijzingen bijhoudt; • Betrekken van meer professionals; • Werven, trainen en opleiden van (taal)vrijwilligers; • Verhogen van het aantal inwoners dat participeert in een taal-, reken- of educatietraject.
Nieuwe (taal)activiteiten:	<p>Er is een Taalhuiscoördinator (formeel in dienst van bibliotheek) aangesteld om de verbinding tussen de kernpartners en de alliantiepartners te organiseren, hen te ondersteunen bij het vinden van laaggeletterden met als doel het aantal matches tussen laaggeletterden en taaltrajecten te verhogen.</p> <p>Per jaar worden extra non-formele educatietrajecten georganiseerd om aan de vraag te voldoen, waaronder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 20 nieuwe trajecten Taalklas op de computer in Renkum, Rheden en Rozendaal; • 32 nieuwe trajecten Digisterker in Renkum, Rheden en Rozendaal; • 30 nieuwe trajecten Conversatie NT2 in Renkum; • 10 nieuwe trajecten Lezen en Schrijven NT1 in Renkum; • 30 nieuwe trajecten Conversatie NT2 in Rheden en Rozendaal.
Verbinding tussen preventie en bestrijden:	<p>Doel van het samenwerkingsverband is “te komen tot één gezamenlijke aanpak voor het terugdringen van laaggeletterdheid en het versterken van digitale basisvaardigheden”. Verwijzing naar definitie laaggeletterdheid (Stichting Lezen & Schrijven): “als we praten over 'terugdringen laaggeletterdheid' bedoelen we hiermee; de preventie en bestrijding van laaggeletterdheid en het versterken van (digitale) basisvaardigheden”.</p>
Aanleiding(en):	<p>Taal voor het Leven (als onderdeel van het programma Tel mee met Taal) heeft geleid tot het initiëren van het Taalhuis Veluwezoom. Hierbij hadden de Bibliotheek Veluwezoom en Stichting Lezen & Schrijven de projectleidersrol.</p>

Naam:	Veluwezoom telt mee met taal (met als onderdeel Taalakkoord VoorleesExpress Veluwezoom)
Bijdrage Tel mee met Taal:	Volgens de contactpersoon van de bibliotheek heeft Tel mee met Taal geholpen in het proces, in de zin dat het voor Bibliotheek Veluwezoom gemakkelijker werd om laaggeletterdheid op de agenda te krijgen bij de gemeenten en bespreekbaar te maken.
Financiering en stimuleringsbijdrage: <i>Is er een aanvraag ingediend voor stimuleringsbijdrage Tel mee met Taal, en waarom wel/niet?</i>	<p>Voor de activiteiten onder het Taalhuis zijn verschillende financieringsbronnen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eigen bijdragen van partners; • Middelen van gemeenten (vanuit beleid participatie/ sociaal domein), incl. innovatiefondsen; • VVE-budgetten, OAB-gelden, WEB-gelden. <p>Op basis van het bestuderen van de deelprogramma's en de mogelijkheden voor financiering, is voor het project De VoorleesExpress een "apart" regionaal taalakkoord gesloten en is hiermee een beroep gedaan op de stimuleringsbijdrage Tel mee met Taal, omdat volledige lokale subsidiëring niet mogelijk bleek, aldus de contactpersoon van de bibliotheek. De aanvraag vond begin april 2017 plaats; begin juli 2017 is het goedgekeurd.</p>
Inzet stimuleringsbijdrage: <i>Voor welke (typen) activiteiten wordt de stimuleringsbijdrage Tel mee met Taal aangevraagd/ingezet?</i>	De stimuleringsbijdrage wordt ingezet voor het project De VoorleesExpress.
Hoe verloopt de samenwerking in de praktijk:	<p>Volgens de contactpersoon van de bibliotheek verloopt de samenwerking voorspoedig.</p> <p>Gezamenlijk is er 2 keer per jaar overleg binnen de "regiegroep".</p> <p>Bibliotheek Veluwezoom is de trekker van het Taalhuis, er is geen (keten)regisseur.</p>
Plannen voor de toekomst: <i>In hoeverre zijn de betrokken partners voornemens om hun partnerschap na 2018 te continueren? En in welke vorm?</i>	<p>Het samenwerkingsverband (incl. De VoorleesExpress) loopt van medio 2017-2019.</p> <p>Overigens zijn de partners voornemens om in 2018 een nieuw regionaal taalakkoord in te dienen (binnen de context van het Taalhuis Veluwezoom), dat betrekking heeft op samenwerking met werkgevers, aldus de contactpersoon van de bibliotheek. Hiermee kan dan ook een stimuleringsbijdrage Tel mee met Taal worden aangevraagd.</p>

Over Ecorys

Ecorys is een toonaangevend internationaal onderzoeks- en adviesbureau dat zich richt op de belangrijkste maatschappelijke uitdagingen. Door middel van uitstekend, op onderzoek gebaseerd advies, helpen wij publieke en private klanten bij het maken en uitvoeren van gefundeerde beslissingen die leiden tot een betere samenleving. Wij helpen opdrachtgevers met grondige analyses, inspirerende ideeën en praktische oplossingen voor complexe markt-, beleids- en managementvraagstukken.

Onze bedrijfsgeschiedenis begon in 1929, toen een aantal Nederlandse zakenlieden van wat nu beter bekend is als de Erasmus Universiteit, het Nederlands Economisch Instituut (NEI) oprichtten. Het doel van dit gerenommeerde instituut was om een brug te slaan tussen het bedrijfsleven en de wereld van economisch onderzoek. Het NEI is in 2000 uitgegroeid tot Ecorys.

Door de jaren heen heeft Ecorys zich verspreid over de wereld met kantoren in Europa, Afrika, het Midden-Oosten en Azië. Wij werven personeel met verschillende culturele achtergronden en expertises, omdat wij ervan overtuigd zijn dat mensen met uiteenlopende eigenschappen een meerwaarde kunnen bieden voor ons bedrijf en onze klanten.

Ecorys excelleert in zes werkgebieden:

- transport en mobiliteit;
- economie en innovatie;
- energie, water en klimaat;
- regionale ontwikkeling;
- overheidsfinanciën;
- gezondheid en onderwijs.

Ecorys biedt een duidelijk aanbod aan producten en diensten:

- voorbereiding en formulering van beleid;
- programmamanagement;
- communicatie;
- capaciteitsopbouw (overheden);
- monitoring en evaluatie.

Wij hechten waarde aan onze onafhankelijkheid, onze integriteit en onze partners. Ecorys geeft om het milieu en heeft een actief maatschappelijk verantwoord ondernemingsbeleid, gericht op meerwaarde voor de samenleving en de markt. Ecorys is in het bezit van een ISO14001-certificaat dat wordt ondersteund door al onze medewerkers.

Manon Janssen,
Chief Executive Officer & Chair of the Board of Management

Over het Verwey-Jonker Instituut

Het Verwey-Jonker Instituut is een onafhankelijk onderzoeksbureau. Met onze expertise en onderzoek naar actuele vraagstukken geven we op het gehele sociaal-maatschappelijk terrein richting aan beleidsontwikkeling en uitvoering. Met ons werk willen we een bijdrage leveren aan een krachtige samenleving met oog voor iedereen. Onze onderzoekers doen hun werk integer en gedreven, zonder winstoogmerk. Het zijn inhoudelijk sterke wetenschappers met oog voor actuele sociale dilemma's. Ze zijn scherp op nieuwe ontwikkelingen en beheersen een verscheidenheid aan kwalitatieve en kwantitatieve onderzoeksmethoden. Opdrachtgevers gebruiken de resultaten van ons werk om richting te geven aan hun beleidsontwikkeling en ter ondersteuning van hun praktijk. De resultaten van ons onderzoek worden actief en kosteloos beschikbaar gesteld aan derden, zodat ze ten volle kunnen bijdragen aan de verbetering van de samenleving.

Ons onderzoek gebeurt op verzoek van lokale, provinciale, landelijke of internationale opdrachtgevers. Onze belangrijkste opdrachtgevers zijn de ministeries van SZW, Veiligheid en Justitie, VWS, BZK, OCW en Infrastructuur en Milieu en provincies, gemeenten, maatschappelijke ondernemers, sociale partners en (groepen) burgers zoals patiëntenorganisaties. Voor hen voeren we in opdracht onderzoek uit, soms via eigen methodieken (zoals PaJA!). Daarnaast hebben we de regie over verschillende programma's, zoals Kennisplatform Integratie & Samenleving, Kenniswerkplaats Transformatie Jeugd Amsterdam (KeTJA) en Zorgin2030.nl.

Kernwoorden in het onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut zijn actueel, wetenschappelijk en maatschappelijk belang. In ons onderzoek komen meestal drie perspectieven samen, van burgers, instellingen en overheden. Ons onderzoek naar sociale problemen en kansen speelt zich af in meerdere domeinen van de samenleving. Ons onderzoek hebben we ingedeeld in 15 thema's: armoede, buurten, decentralisaties, diversiteit, jeugd, onderwijs, opvoeding, ouderen, participatie, seksueel en huiselijk geweld, sport, veiligheid, werk en inkomen, Wmo en zorg. We streven naar cumulatie van kennis en zorgen dat ons empirisch onderzoek altijd richtinggevend is voor de ontvanger. Onze focus ligt op de sociaal-maatschappelijke facetten van beleidsterreinen. Daarbij opereren we vaak op de raakvlakken tussen die gebieden. De programmatische opzet zorgt er voor dat het onderzoek met substantie aansluit bij actuele beleidsvragen en praktijkbehoeften.

Het Verwey-Jonker Instituut stelt hoge eisen aan de kwaliteit van het onderzoek. Met onze ISO-certificering kunt u erop rekenen dat opdrachten goed, op tijd en volgens actuele kwaliteitsnormen worden uitgevoerd. Bij het Verwey-Jonker Instituut werken ongeveer veertig wetenschappelijk medewerkers met een ondersteunende staf. Het instituut staat onder leiding van de voorzitter van de raad van bestuur dr. Majone Steketee.

Postbus 4175
3006 AD Rotterdam
Nederland

Watermanweg 44
3067 GG Rotterdam
Nederland

T 010 453 88 00
F 010 453 07 68
E netherlands@ecorys.com
K.v.K. nr. 24316726

W www.ecorys.nl

Sound analysis, inspiring ideas